

การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

ปริญญานิพนธ์

ของ

โสธร บุญเลิศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2546

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3/12/21
ส. 2546
1.5

การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

ของ

โสธร บุญเลิศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2546

๒ ๐๒๕๙๒๑

โสรธร บุญเลิศ. (2546). การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ,

รองศาสตราจารย์ ดร. วิรัช วรรณรัตน์.

การศึกษานี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน 3) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง และ 4) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูพี่เลี้ยง จำนวน 278 คน และผู้ปกครอง จำนวน 421 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างศูนย์แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของศูนย์ และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t – test Independent Sample) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง เมื่อจำแนกตามขนาดของศูนย์ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามวุฒิกการศึกษา ไม่พบความแตกต่าง

3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เมื่อจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เมื่อจำแนกตามขนาดของศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ ไม่พบความแตกต่าง

A STUDY OF THE EFFECTIVENESS OF PRE-SCHOOL CHILD CARE CENTERS
IN BUDDHIST TEMPLES, BURIRUM PROVINCE

AN ABSTRACT
BY
SODHORN BOONLERS

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
May 2003

Sodhorn Boonlers. (2003). *A Study of the Effectiveness of Pre-School Child Care Centers in Buddhist Temples, Burirum Province*. Master's thesis, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee : Asst. Prof. Dr. Vira Supakit, Assoc. Prof. Dr. Wirach Wannaratn.

The purposes of this study were to: 1) study the level of the effectiveness of pre-school child care centers in Buddhist temples, Burirum Province in 2 aspects, i.e. the center's management and the center's achievement of purposes according to nursemaids' opinions, and study the center's achievement of purposes according to parents' opinions; 2) compare the effectiveness according to the nursemaids' opinions by center size, site, education, and experiences; 3) compare the center's achievement of purposes by sample status (nursemaids and parents); and 4) compare the center's achievement of purposes according to the parents' opinions by center size, site, education, and parent participation. The sample comprised of 278 nursemaids and 421 parents from the centers selected by stratified random sampling. A 5-rating scale questionnaire was used to collect the data. The statistics used to analyze the data were percentage, means, t- test Independent Sample, and One-Way ANOVA.

The findings were as follows.

1. The effectiveness of pre-school child care centers in both aspects, i.e. the center's management and the center's achievement of purposes according to the nursemaids' opinions were at the high level. The center's achievement of purposes according to the parents' opinions were at the high level.

2. The effectiveness of the centers in both aspects, i.e. the center's management and the center's achievement of purposes according to the nursemaids' opinions compared by center size and experience were significantly different at .01 level ; by site was significantly different at .05 level ; and by education was not significantly different.

3. The center's achievement of purposes compared by the sample status, i.e. nursemaids and parents, was significantly different at .01 level.

4. The center's achievement of purposes according to the parents' opinions compared by center size, education, and parent participation were significantly different at .01 level; when compared by site was not significantly different.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

ของ

นายโสธร บุญเลิศ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

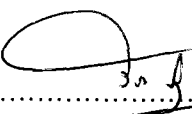
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

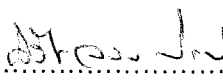
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

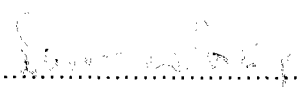
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ วรรณรัตน์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร. ปิยพร นวรัตน์ ณ อยุธยา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ ประธานกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม ตรวจสอบอย่างดียิ่ง และรองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วรรณรัตน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำวิธีการดำเนินการวิจัยและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้อย่างสูงยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ สุพีพรรณ พัฒนพณิชย์ และอาจารย์ ดร.ปิยพร นวรัตน์ ณ อยุธยา เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรารัตน์ อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ประจำภาควิชา เศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ สุพีพรรณ พัฒนพณิชย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ บุญรอด ไก่แก้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และนายลวด แก้วโสมง ศึกษาธิการอำเภอกะสัง สำนักงานศึกษาธิการอำเภอกะสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ เลขานุการคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานิพนธ์ปริญญโท ภาคปกติ รุ่นที่ 26 ไว้อย่างสูง ณ โอกาสนี้ ที่ให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ในการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และให้การสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้อย่างยิ่ง

ประโยชน์และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่บิดา คุณแม่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

โสธร บุญเลิศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ประชากรศึกษา.....	5
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมุติฐานการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน.....	12
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด.....	17
ความเป็นมา.....	17
หลักการ วัตถุประสงค์ หน้าที่ของศูนย์	18
การบริหารจัดการศูนย์	19
องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการบริหารศูนย์.....	19
หลักการจัดการศึกษาของศูนย์	20
การบริหารงานทั่วไป.....	20
งานกิจการศูนย์	20
งานงบประมาณ.....	23
งานบุคลากรของศูนย์	26
งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์.....	29
การจัดการศึกษา.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	หลักสูตร.....	35
	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน.....	40
	การประเมินพัฒนาการเด็ก.....	42
	การดำเนินงานของศูนย์ ในจังหวัดบุรีรัมย์.....	44
	ประสิทธิผล : ความหมาย ประสิทธิผลของศูนย์ และการประเมิน	
	ประสิทธิผล.....	46
	วรรณกรรมและงานวิจัยที่มาจากตัวแปร.....	49
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	60
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	61
	ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
	การวิเคราะห์และแปลความหมายข้อมูล.....	68
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
	ความมุ่งหมาย สมมุติฐาน.....	92
	วิธีการศึกษาค้นคว้า.....	93
	เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) การวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	94
อภิปรายผล.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	104
 บรรณานุกรม.....	 107
 ภาคผนวก.....	 115
ภาคผนวก ก.....	116
ภาคผนวก ข.....	120
 ประวัติของผู้วิจัย.....	 129

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดศูนย์.....	60
2	จำนวนและร้อยละของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพของ กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การทำงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.....	73
3	ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง ในภาพรวม.....	75
4	ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ตามความคิดเห็นของ ครูพี่เลี้ยง.....	76
5	ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของ ครูพี่เลี้ยง	78
6	ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง	80
7	การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความ คิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์	82
8	การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายคู่ระหว่างครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์.....	83
9	การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความ คิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์	84
10	การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นราย ด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษาของครูพี่เลี้ยง.....	85

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นราย ด้าน จำแนกตามประเภทการทำงานของครูพี่เลี้ยง.....	86
12 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง.....	87
13 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนก ตามขนาดของศูนย์	88
14 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายคู่ระหว่างผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์.....	89
15 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนก ตามสถานที่ตั้งศูนย์	90
16 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง.	90
17 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัดมีภารกิจอยู่ 6 ด้าน คือ การปกครองสงฆ์ การศาสนศึกษา การเผยแผ่ศาสนาธรรม การสาธารณูปการ การศึกษาสงเคราะห์ และการสงเคราะห์ชุมชน (พระเทพปริยัติสุธี. 2540 : 76 ; ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. 2525 : บทคัดย่อ) ส่วนพระสงฆ์มีหน้าที่ศึกษาหลักธรรม เผยแผ่หลักธรรม พัฒนาวัด และให้การสงเคราะห์ชุมชนทางด้านการศึกษา วัดอุและจิตใจ (พระมหาเสริมชัย ชยมงคล. 2539 : 3 – 4 ; พระมหาสมชาย เจริญกิจ. 2540 : 68 – 70)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ ระบบการศึกษา และแนวการจัดการศึกษาให้แก่สถาบันศาสนา ตามมาตรา 12 “สถาบันศาสนามีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน...” มาตรา 15 “การจัดการศึกษารูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย...” และมาตรา 18 “การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนา และศูนย์การเรียนรู้ที่สถาบันศาสนาเป็นผู้จัด” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 8 – 11) วัดและพระสงฆ์ได้จัดการศึกษาสงเคราะห์แก่พระภิกษุ สามเณร เด็ก เยาวชน และประชาชน โดยโรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชกุศล ศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (พระเทพปริยัติสุธี. 2540 : 101 - 102)

วัดจึงมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสงเคราะห์ให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน โดยจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ขึ้นภายในวัด เพื่อจัดการศึกษาปฐมวัย (วิชัย ดันศิริ. 2542 : 59) ซึ่งการศึกษาปฐมวัย นับว่ามีความสำคัญที่สุดในช่วงชีวิตของเด็กที่เป็นวัยแห่งการเรียนรู้ เพราะเป็นการจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต และยังทำให้เด็กมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญมีคุณค่าอย่างยิ่งในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 12)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน หรือการศึกษาปฐมวัยได้เริ่มดำเนินงานในปีพุทธศักราช 2516 ภายใต้โครงการชื่อ “โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์” จนกระทั่งในปีพุทธศักราช 2531 ได้เปลี่ยน

ชื่อเป็น “ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด” (กมล รอดคล้าย. 2537 : 56 - 58) ศูนย์ มีบทบาทหน้าที่จัดการศึกษาอบรม และให้การดูแลเด็กก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 3 – 5 ปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็ก พัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้มีพื้นฐานความรู้สามารถเรียนต่อในระดับประถมศึกษา ฝึกให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเอง และปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 18 ; กมล รอดคล้าย. 2537 : 62)

การบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ โดยเจ้าอาวาสวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นทั้งประธานกรรมการและผู้บริหารศูนย์ ทำหน้าที่บริหารจัดการงาน 5 ด้าน คือ งานวิชาการ กิจการศูนย์ งานงบประมาณ งานบุคลากรของศูนย์ และงานอาคารสถานที่ มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ ทำหน้าที่ให้การสนับสนุนกิจการ เสนอแนะการบริหารจัดการแก่ผู้บริหารศูนย์ ดูแลการจัดการศึกษาอบรมแก่เด็ก และควบคุมงบประมาณของศูนย์ เพื่อให้ศูนย์ดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ เพื่อให้เด็กใกล้ชิดวัดพระศาสนาและได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เตรียมความพร้อมทุกด้านให้เด็กพร้อมเรียนในระดับที่สูงขึ้น เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือระหว่างวัด ศูนย์ พระสงฆ์ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กรมการศาสนา. 2542ก : 2 - 5)

การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมุ่งบริการเด็กที่ขาดโอกาสในเขตพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลในชนบท และผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ มีพระสงฆ์เป็นผู้อบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย มีครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่เตรียมความพร้อมของเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จัดประสบการณ์และกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และประเมินพัฒนาการเด็ก ตามแนวการจัดของกรมการศาสนาและหลักสูตรก่อนประถมศึกษา 2540 ของกระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศาสนา. 2542ข : 4 – 5)

การประสานงาน การสร้างความเข้าใจและการสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์ กับครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและชุมชน การปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศูนย์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผลที่เกิดกับตัวเด็กที่ผ่านการศึกษาอบรมจากศูนย์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างไรก็ตาม จากการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ และจากการสัมภาษณ์ พระครูอมรธรรมนิเทศ์ เลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ (มหานิกาย) และพระครูธรรมประเวที เลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์ (ธรรมยุติก) เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานกับชุมชน เพื่อทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจ และเกิดความร่วมมือระหว่างวัด ศูนย์ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและชุมชน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมยัง

ไม่มีประสิทธิภาพ เพราะครูพี่เลี้ยงส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการอบรมตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลเด็กและปฏิบัติงานในศูนย์มีไม่มากพอ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษาอบรมกับทางศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กยังมีไม่มาก (กลุ่มส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม. 2543 : 6 - 8 ; พระครูอมรธรรมนิเทศก์. สัมภาษณ์. 2543 ; พระครูธรรมประเวที. สัมภาษณ์. 2543)

ในการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องประสานสัมพันธ์ทั้งบุคลากรและงานต่าง ๆ ในองค์การเพื่อทำให้การทำงานในองค์การประสบผลสำเร็จ (ประสิทธิ์ สาระสันต์. 2542 : 11 ; อ้างอิงจาก Knezevich. 1975 : 5 ; จันทราณี สงวนนาม. 2533 : 89) บุคลากรในองค์การเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์ ถ้าบุคลากรในองค์การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเป็นอย่างดี จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ (วิจิตร ศรีสอาน. 2532 : 43 ; กมล รอดคล้าย. 2537 : 72 – 73) และการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น การทำกิจกรรมร่วมกับหน่วยงาน การให้การสนับสนุนทรัพยากรและแรงงาน จะก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงาน ทำให้การดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. 2531 : 24 - 30)

จากการสำรวจการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542 ในปีการศึกษา 2545 พบว่ามีศูนย์จำนวน 221 ศูนย์ ให้บริการผู้ปกครองเด็ก จำนวน 12,419 คน ให้การศึกษาอบรมและดูแลเด็กก่อนวัยเรียน อายุระหว่าง 3 – 5 ปี จำนวน 12,500 คน มีผู้บริหารศูนย์ คือ เจ้าอาวาสวัดทำหน้าที่บริหารและประสานงาน จำนวน 221 รูป มีครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน ให้การดูแล จัดประสบการณ์และกิจกรรมแก่เด็กภายในศูนย์ และศูนย์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2545 สำหรับดำเนินงาน จำนวน 38,787,500 บาท (กลุ่มส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม. 2545 : 1 - 13)

ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์อำเภอ มีหน้าที่บริหารงานการศึกษาในอำเภอ (กรมการศาสนา. 2535 : 37) ส่งเสริมการดำเนินงานการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมในภูมิภาคตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 46) สนับสนุนภารกิจของคณะสงฆ์อำเภอทางด้านการปกครองสงฆ์ การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ศาสนาธรรม การพัฒนาศาสนสถาน และพัฒนาชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 84 – 90 ; กรมการศาสนา. 2542ก : 16 - 17) เป็นกรรมการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยตำแหน่ง มีหน้าที่ในการจัดสรรเงินอุดหนุน วินิจฉัยปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ดูแลตรวจสอบ และให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (กรมการศาสนา. 2542ก : 8) จึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิผลของศูนย์

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน คู่มือตรวจสอบ และให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษาของศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (กรมการศาสนา. 2542ก : 8) จึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิผลของศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัย
จะเป็นประโยชน์ต่อกรมการศาสนา ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าอาวาสวัด ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง ในการ
พัฒนาการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผล
สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตาม
ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์
วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้เป็นประโยชน์แก่กรมการศาสนา ในการส่งเสริมการบริหารจัดการ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้เกิดประสิทธิผล เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน
แนวทางการดำเนินงานศูนย์ เป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการบริหารศูนย์ จังหวัดบุรีรัมย์ในการกำหนดแนว
ทางการปรับปรุงการบริหารงานศูนย์ ให้มีประสิทธิผลทั้งในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์
ที่เกิดกับตัวเด็ก เป็นสารสนเทศสำหรับศึกษาธิการอำเภอในการให้คำแนะนำ และการจัดการศึกษา
อบรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง เป็นประโยชน์แก่ครูพี่เลี้ยง ในการพัฒนาตนเองเพื่อให้การปฏิบัติงานและการดูแล
อบรมเด็กภายในศูนย์ มีคุณภาพ และเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ปกครองในการสนับสนุนการบริหาร
งานของศูนย์ จังหวัดบุรีรัมย์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 2 ด้านคือ การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน ผู้ปกครอง จำนวน 12,419 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 ศูนย์ แบ่งตามขนาดของศูนย์ เป็น 3 ขนาด คือ ศูนย์ขนาดใหญ่ จำนวน 60 ศูนย์ ศูนย์ ขนาดกลาง จำนวน 54 ศูนย์ และศูนย์ ขนาดเล็ก จำนวน 107 ศูนย์

2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างของครูพี่เลี้ยง จำนวน 242 คน และจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครอง จำนวน 375 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 144 ศูนย์

2.3 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง ดังนี้

1) สุ่มกลุ่มตัวอย่างศูนย์ ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน โดยใช้ขนาดของศูนย์ เป็นระดับชั้น (Strata) ได้ศูนย์ ขนาดใหญ่ จำนวน 39 ศูนย์ ศูนย์ ขนาดกลาง จำนวน 35 ศูนย์ และศูนย์ ขนาดเล็ก จำนวน 70 ศูนย์

2) เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง ศูนย์ละ 2 คน และผู้ปกครอง ศูนย์ละ 3 คน จากศูนย์ ขนาดใหญ่ ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดเล็ก ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง จำนวน 288 คน และผู้ปกครอง จำนวน 432 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ขนาดของศูนย์ จำแนกเป็น

- 1) ขนาดใหญ่
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดเล็ก

3.1.2 สถานที่ตั้งศูนย์ จำแนกเป็น

- 1) ในเขตเทศบาล
- 2) นอกเขตเทศบาล

3.1.3 วุฒิการศึกษา จำแนกเป็น

- 1) สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3
- 2) มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

3.1.4 ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น

- 1) ประสบการณ์การทำงานมาก
- 2) ประสบการณ์การทำงานน้อย

3.1.5 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น

- 1) ครูพี่เลี้ยง
- 2) ผู้ปกครอง

3.1.6 ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกเป็น

- 1) การมีส่วนร่วมระดับมาก
- 2) การมีส่วนร่วมระดับน้อย

3.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

จำแนกเป็น

- 1) การบริหารจัดการศูนย์
- 2) ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ หมายถึง สถานที่ซึ่งวัดจัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาอบรมเด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับซึ่งมีอายุระหว่าง 3 – 5 ปี และตั้งขึ้นภายในวัด

ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตามระเบียบของกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542

2. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของศูนย์ โดยพิจารณาในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

2.1 การบริหารจัดการศูนย์ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานของศูนย์ ในเรื่องดังต่อไปนี้

2.1.1 การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การสนับสนุนการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ การรับเด็กเข้าเรียน การบริการ และการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียน การรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมเงินอุดหนุนทั่วไปทุกประเภท การพัฒนาครูพี่เลี้ยง การจัดสวัสดิการให้ครู พี่เลี้ยงในศูนย์ และการจัดห้องภายในอาคารเรียน การจัดพื้นที่ใช้สอย การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารเรียน การจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรมของเด็ก และการจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรในศูนย์

2.1.2 การจัดการศึกษา หมายถึง การที่ครูพี่เลี้ยงจัดเตรียม ดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของกรมการศาสนาและกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินผลพัฒนาการของเด็ก เพื่อปรับปรุงการจัดประสบการณ์และกิจกรรมและแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก และรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้กับผู้ปกครองทราบ

2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานของศูนย์ โดยมุ่งเน้นการที่ชุมชนได้รับการสงเคราะห์ และผู้ปกครองได้รับการแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดูเด็ก ศูนย์มีความสัมพันธ์กับชุมชนผ่านตัวเด็ก เด็กและประชาชนมีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนาและวัดที่ตั้งศูนย์ เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทย ได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และเด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของกรมการศาสนา

3. ขนาดของศูนย์ หมายถึง การกำหนดขนาดของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยยึดจำนวนเด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ตามเกณฑ์ของการจัดศูนย์เด็กเล็ก แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ ศูนย์ ขนาดใหญ่ มีจำนวนเด็ก ตั้งแต่ 81 คนขึ้นไป ศูนย์ ขนาดกลาง มีจำนวนเด็ก 61 – 80 คน และศูนย์ ขนาดเล็ก มีจำนวนเด็ก 1 – 60 คน

4. สถานที่ตั้งศูนย์ หมายถึง ที่ตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็นศูนย์ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล

5. สถานภาพ หมายถึง การจำแนกตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลเป็นครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเด็ก

5.1 ครูพี่เลี้ยง หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าอาวาสวัดให้ทำหน้าที่สอน และอบรมดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

5.2 ผู้ปกครองเด็ก หมายถึง บิดามารดา ญาติ หรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กและส่งเด็กเข้ารับการศึกษากับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยถือว่าเด็กมีผู้ปกครอง 1 คน

6. วุฒิมัธยมศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง ศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

7. ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ครูพี่เลี้ยงในศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกเป็น ประสิทธิภาพการทำงานมาก และประสิทธิภาพการทำงาน น้อย โดยใช้ค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยงที่ได้จากแบบสอบถามเป็นเกณฑ์ ในการแบ่งกลุ่ม กลุ่มประสิทธิภาพการทำงานมากจะมีประสิทธิภาพการทำงานเท่ากับหรือมากกว่าค่า เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มประสิทธิภาพการทำงานน้อยจะมีประสิทธิภาพการทำงานน้อยกว่าค่า เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

8. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การทำหน้าที่เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กของ ผู้ปกครองที่บ้าน การมีส่วนร่วมกับศูนย์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การช่วยสนับสนุนวัสดุสิ่ง ของ แรงงาน หรือทรัพยากรศูนย์ จำแนกเป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระดับมาก และการมีส่วน ร่วมของผู้ปกครองระดับน้อย โดยใช้ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ได้จาก แบบสอบถามเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่ม กลุ่มที่ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับมากจะมีค่าเฉลี่ยของราย บุคคลเท่ากับหรือมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับน้อยจะมีค่า เฉลี่ยของรายบุคคลน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน มุ่งพัฒนาเด็กครบทุกด้านและสอดคล้องกับ พัฒนาการของเด็ก โดยคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา ธรรมชาติของเด็ก หลักสูตรเหมาะสมกับเด็ก การจัด ประสิทธิภาพและกิจกรรมยึดเด็กเป็นสำคัญ จัดแบบบูรณาการอย่างสมดุลและเหมาะสมกับวัยโดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมปลูกฝังคุณธรรม ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรักความ เป็นไทย (อมรชัย ดันติเมธ. 2536 : 26 – 29 ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 3 - 20)

ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พิจารณาจากการบริหารจัดการศูนย์ ซึ่ง ประกอบด้วย 1) งานบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์ เช่น งานกิจการ ของศูนย์ งานงบประมาณ งานบุคลากรของศูนย์และงานอาคารสถานที่ และ 2) งานวิชาการซึ่งเป็นการ จัดการศึกษาอบรมของศูนย์ เช่น การจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์และกิจกรรม และการวัดและ ประเมินผลการศึกษา (กมล รอดคล้าย. 2537 : 60 ; กรมการศาสนา. 2542ข : 23 – 24) ส่วนประสิทธิผล ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การที่ศูนย์ช่วยเหลือ สงเคราะห์ชุมชนรอบวัดและแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองเด็ก การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การทำให้

เตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และส่งเสริมให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กรมการศาสนา. 2542 : 1 - 5)

องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนและสภาพทางภูมิศาสตร์ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : บทคัดย่อ ; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Reid and others. 1988 ; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2530 : 30 – 36) และที่ตั้งของโรงเรียน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2530 : 30 – 36)

เรดและคนอื่น ๆ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Reid and others. 1988) ที่ระบุว่าปัจจัยด้านบุคลากรสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน และจากการสังเคราะห์งานวิจัยของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2530 : 30 – 36) เกี่ยวกับองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับครู เช่น วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและให้โอกาสกับผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษากับทางบ้านมีความต่อเนื่องกัน เนื่องจากสถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาให้เด็กในขณะที่เดียวกันผู้ปกครองก็มีหน้าที่ให้อบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองโดยตรง (อรุณี หรรศาล. 2536 : 9 - 12) ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนได้พบว่า การสนับสนุนจากผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผล (บุญเรือง ศรีเหรียญ. 2542 : 39 ; อ้างอิงจาก Borger and others. 1985)

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้ประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการ ศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง
3. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการ ศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถาน ที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน
4. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง แตกต่างกัน
5. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาเป็นพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
 - 1.1 หลักปรัชญาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
 - 1.3 องค์ประกอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
2. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 - 2.1 ความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 - 2.2 หลักการ วัตถุประสงค์ และหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 - 2.3 การบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
3. การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
4. ประสิทธิภาพ : ความหมาย ประสิทธิภาพของศูนย์ และการประเมินประสิทธิภาพ
5. วรรณกรรมและงานวิจัยที่มาจากตัวแปร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

เด็กก่อนวัยเรียนเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เพราะคุณภาพของเด็กในวัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การที่เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และบ่งบอกถึงคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องใช้การศึกษาในการพัฒนาความพร้อมของเด็กในด้านต่าง ๆ ให้เกิดคุณภาพขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กจึงควรจะมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเป็นอย่างดี และในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงหลักปรัชญา แนวคิด และองค์ประกอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

เด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับระดับประถมศึกษาอายุระหว่าง 3 – 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 4) เด็กที่ยังไม่เข้าเกณฑ์เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ อายุประมาณ 3 - 6 ปี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2526 : 242) และเด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับระดับประถมศึกษา อายุระหว่าง 3 - 5 ปี (กรมการศาสนา. 2542ก : 2) สรุปได้ว่า เด็กก่อนวัยเรียน คือ เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา อายุระหว่าง 3 – 6 ปี

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดู และการพัฒนาความพร้อมของเด็กทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพก่อนจะเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2537 : 5) เป็นการวางพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็กให้ได้รับโอกาสเสริมสร้างพัฒนาความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และบุคลิกภาพ แก่เด็กอายุ 3 - 6 ปี เพื่อเตรียมเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1 ; อมรชัย ตันติเมธ. 2536 : 23) และมุ่งเน้นให้เด็กพัฒนาความพร้อมทุกด้านเพื่อศึกษาระดับที่สูงขึ้น และเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ มีสติปัญญา มีความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถใช้ชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคม (กมล รอดคล้าย. 2537 : 7) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน จึงเป็นการอบรมเลี้ยงดู เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สำหรับเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ให้พร้อมที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน มีความสำคัญกับเด็ก เพราะเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและบุคลิกภาพที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในเด็กทำให้เด็กพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 5 ; 2541 : 3 ; สมร ทองดี และสุกัญญา กาญจนกิจ. 2537 : 11 - 13)

หลักปรัชญาในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

อมรชัย ตันติเมธ (2536 : 26 - 29) กล่าวถึงแนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนตามหลักปรัชญาของนักการศึกษาต่าง ๆ เช่น

1) การจัดการตามแนวคิดของ โจฮาน เปสตาลอซซี (Johann Pestalozzi) เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความแตกต่างทางด้านความสนใจ ความต้องการ และระดับความสามารถของการเรียนรู้ เด็กไม่ควรเรียนรู้ด้วยการท่องจำ ควรใช้เวลาและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่เห็น รู้สึก และสังเกตได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม

2) การจัดการตามแนวคิดของ เฟรดริก เฟรเบล (Friedrich Froebel) เป็นการส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กผ่านการเล่นและกิจกรรม โดยยึดหลักว่า การเล่นทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และการทำงานของเด็ก เกมและเพลงเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กสนุกสนาน การใช้วัสดุอุปกรณ์เสริมการเล่นทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานทำให้เด็กได้พัฒนานิสัย

3) การจัดตามแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) มีหลักสำคัญ คือ ความอิสระทางปัญญาของเด็ก เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้กับเด็กแล้ว เด็กเกิดความสนใจ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือลงมือปฏิบัติโดยใช้สติปัญญาด้วยตนเอง สถานศึกษาจึงเป็นที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับสังคม ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การแบ่งปัน มนุษยสัมพันธ์และการตัดสินใจร่วมกัน

4) การจัดตามแนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori) เน้นพัฒนาการของเด็กผ่านประสบการณ์ และกระบวนการมากกว่าเนื้อหา โดยครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุสื่อการสอน และบทเรียน และจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีปฏิริยาโต้ตอบกันและกัน และเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่จัดเตรียมให้

แนวคิดตามหลักปรัชญาการศึกษาดังกล่าวเน้นที่การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความแตกต่างทางด้านความสนใจ ความต้องการ และระดับความสามารถของการเรียนรู้ โดยเด็กมีส่วนร่วมในการเล่นและทำกิจกรรมด้วยตนเองจากประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้มีการจัดเตรียมไว้

สำหรับหลักปรัชญาการศึกษาที่ใช้ในการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด คือ การให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ การพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมสังคมที่เด็กอยู่อาศัย (กรมวิชาการ. 2540 : 10)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 11 - 20) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนดังนี้

1. เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาเด็กทั้งตัวและทุกด้าน คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

2. ควรคำนึงถึงปรัชญาการศึกษาที่นำมาประยุกต์ใช้

3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย มีพื้นฐานชีวิตที่ดีสำหรับอนาคต

1) ด้านร่างกาย จัดกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ เท้าและสายตา การเล่นกลางแจ้งแบบอิสระ และการรับประทานอาหารครบหมู่ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีน้ำหนักและส่วนสูงเหมาะสมตามวัย และช่วยพัฒนาสมองของเด็ก

2) ด้านอารมณ์ จิตใจ จัดกิจกรรมเช่น การเล่นอย่างอิสระ การวาดภาพ และการปั้นดินน้ำมัน การจัดกิจกรรมประจำวันตามตารางควรจัดช่วงเวลาให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมและวัยของเด็ก

3) ด้านสังคม จัดกิจกรรมให้ทำและเล่นร่วมกันอย่างอิสระ เพื่อให้เด็กมีโอกาสร่วมตัวเข้ากับเพื่อน จัดกิจกรรมทางด้านศิลปศึกษาเพื่อห้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก

4) ด้านสติปัญญา จัดกิจกรรมที่พัฒนาพื้นฐานทางภาษา คณิตศาสตร์ เช่น กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ทำท่าประกอบเพลง ทำงานศิลปศึกษาอย่างอิสระ และฝึกให้เด็กตอบคำถามปลายเปิด

4. ควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ควรจัดกิจกรรมแบบตายตัวสำหรับเด็กทุกคน ควรยืดความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เด็กพัฒนาตนเองตามความสามารถตามกระบวนการมากกว่าการจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เป็นรายบุคคล และควรจะประเมินพัฒนาการเด็กพร้อมซ่อมเสริมพัฒนาการที่ด้อยและล่าช้าของเด็ก

5. ควรจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน และเพื่อให้เรียนรู้หลาย ๆ วิชาในขณะเดียวกัน เช่น ให้เด็กขุดคุ้ยดินกลางแจ้งเพื่อพัฒนาด้านร่างกายทางกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และประสาทสัมผัส ทำให้เด็กกล้าแรงแถมโต เพลิดเพลินสนุกสนาน ทำให้เด็กปรับตัว เล่นร่วมกัน กล้าแสดงออก และมีความมั่นใจ และด้านสติปัญญา เด็กมีการสังเกต เปรียบเทียบ และเรียนรู้สิ่งที่ป็นธรรมชาติของดิน

6. ควรจัดกิจกรรมอย่างสมดุล และยืดหยุ่นเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมให้เหมาะกับวัยและพัฒนาการของเด็ก กิจกรรมที่จัดมีทั้งสงบและเคลื่อนไหว ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จัดทั้งรายบุคคล กลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่

7. ควรปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรักความเป็นไทย กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการต้องเป็นสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เช่น การทิ้งขยะให้ถูกที่ การไม่รังแกเพื่อน มนุษย์และสัตว์ ควรสร้างโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรม เช่น การเลี้ยงสัตว์ตัวเล็ก ๆ เพื่อฝึกความมีเมตตาให้เกิดในใจเด็ก และควรให้เด็กได้ฝึกใช้ภาษาไทยตามวัย มีกิริยาวาจาและมารยาทแบบไทย ๆ เพื่อให้เกิดความรักความภูมิใจในความเป็นไทย

แนวคิดในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เน้นที่การพัฒนาเด็กทั้งตัวทุกด้าน คำนึงถึงปรัชญาที่ใช้จัดการศึกษา จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดประสบการณ์และกิจกรรมแบบบูรณาการให้สมดุลเหมาะกับวัยของเด็กโดยยึดเด็กเป็นสำคัญ พร้อมปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรักความเป็นไทย

สำหรับแนวคิดในการจัดการศึกษาอบรมของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด คือ การจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปี ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการให้ครบทุกด้านเหมาะสมกับวัย โดยบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน ต้องเป็นจัดการศึกษาอบรมแบบการกุศล ไม่จัดการศึกษาอบรมในพื้นที่บริการสถานศึกษาอื่น ๆ ที่จัดอยู่แล้ว และต้องอยู่บนความร่วมมือระหว่างวัด บ้าน สถานศึกษา และชุมชน (กรมการศาสนา. 2542ข : 2 - 3)

องค์ประกอบการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน

การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนควรคำนึงถึงองค์ประกอบเกี่ยวกับเด็ก ผู้บริหาร การดำเนินงาน และการปรับปรุงหลักสูตร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 3 -5)

1. เด็ก ควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ พักผ่อนอย่างเพียงพอ เล่น ออกกำลังกายและขับถ่ายเป็นเวลา รู้จักช่วยเหลือตัวเองและรักษาความสะอาดร่างกาย ได้รับการปลูกฝังอบรมเรื่องระเบียบวินัย ปลูกฝังให้มีความรักที่ดี มีเมตตาจิตใจดี มารยาทดีงามตามวัฒนธรรมไทย และเรียนรู้วิธีการประชาธิปไตยอย่างง่าย ๆ ควรเรียนในห้องเรียนที่สะอาด และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนควรเป็นแบบอย่างแก่เด็กเพื่อให้เด็กเลียนแบบแต่สิ่งที่ดี

2. ผู้บริหาร ควรมีความเข้าใจธรรมชาติของเด็ก หลักสูตรสำหรับจัดการศึกษา การเลือกครูและผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมครูและผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กให้มีความรู้ ความก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. การดำเนินงาน สถานศึกษา ควรมีครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ผ่านการอบรมเรื่อง การดูแลเลี้ยงเด็กในสถานศึกษา ควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ควรจัดหาสถานที่ให้เหมาะสมกับเด็ก จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเล่น เครื่องใช้ที่เหมาะสมกับเด็ก และการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน

4. การปรับปรุงหลักสูตร ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับเด็กและท้องถิ่น ปรับปรุงการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก สัดส่วนของกิจกรรมที่จัดให้เด็กพัฒนาทุกด้านควรสมดุลกัน และครูที่รับผิดชอบเด็กไม่ควรเน้นวิชาการมากเกินไป ควรเข้าใจความแตกต่างของเด็กช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล ครูควรเข้ากับเด็กได้ดี และพาเด็กเล่นและทำกิจกรรม

การจัดการศึกษาก่อนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนจึงต้องคำนึงถึงการพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้าน การเข้าใจธรรมชาติของเด็ก และการเลือกครูที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กได้เหมาะสม หลักสูตรที่

เหมาะกับเด็กและการจัดประสบการณ์และกิจกรรมแบบบูรณาการ สมดุลเหมาะสมกับวัย ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกับเด็ก

2. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ความเป็นมา หลักการ วัตถุประสงค์ หน้าที่ของศูนย์ และการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเป็นมาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ในอดีต ประสิทธิภาพของระบบการศึกษา ยังไม่สามารถให้บริการการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนได้อย่างทั่วถึง แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล เพื่อให้บริการเด็กก่อนวัยเรียนมากขึ้น จึงทำให้เด็กก่อนวัยเรียนส่วนหนึ่งยังคงประสบปัญหาในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 3)

ในขณะที่ วัดและพระสงฆ์ ได้มีการจัดการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้เด็กและประชาชนมีความรู้ อ่านออกเขียนได้ มีความใกล้ชิดกับวัด และได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมมาตั้งแต่อดีตเช่นกัน ดังปรากฏตามกฎหมายอาศรมฉบับที่ 4 และ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2506) กำหนดให้เจ้าอาวาสวัด มีหน้าที่ส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ศาสนาธรรม การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินการด้วยความเรียบร้อยดีงาม (กมล รอดคล้าย. 2537 : 57) จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพื่อตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนแก่ภาครัฐ ภายใต้หลักการ วัตถุประสงค์ และมีการกำหนดหน้าที่ไว้ดังนี้

ในปี พ.ศ. 2516 กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมการศาสนาได้ทำโครงการ “โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์” ตามความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม โดยมีหลักการว่า ต้องเป็นโรงเรียนเพื่อการกุศล ไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน สอนเด็กก่อนเกณฑ์ภาคบังคับตามกฎหมายทั้งชาย หญิง อายุตั้งแต่ 5 ปี ถึงย่างเข้าปีที่ 8 และผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือโดย มีพระภิกษุ สามเณรเป็นผู้สอน และฆราวาสเป็นครูช่วยสอน มีความมุ่งหมาย คือ เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่จะเข้าเรียนภาคบังคับอบรมกิริยามารยาทและศีลธรรม ตลอดจนสอนผู้ใหญ่ให้อ่านออกเขียนได้ (กมล รอดคล้าย. 2537 : 57 – 58)

ในปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมา “โรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์” ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 27) และในปีงบประมาณ 2537 วัดได้จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเพิ่มมากขึ้น จึงต้องมีการกำหนดระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537 (กรมการศาสนา. 2537 : 12) และฉบับแก้ไขปรับปรุงในปี พ.ศ. 2542 เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยสามารถจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ และหน้าที่ ไว้ใน

แนวทางการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542 ดังนี้ (กรมการศาสนา. 2542ข : 1 - 5)

2.2 หลักการ วัดอุปประสงค์ และหน้าที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จะต้องรับเด็กอายุ 3 ปี ถึงย่างเข้าปีที่ 6 อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้ปกครองมีรายได้น้อย ไม่มีหน่วยงานอื่นเปิดรับเด็กก่อนวัยเรียน และจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็กเป็นการกุศล

วัตถุประสงค์ ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมีดังต่อไปนี้ (กรมการศาสนา. 2542 ข : 2 – 3)

- 1) เพื่อให้เด็กใกล้ชิดพระพุทธศาสนา และได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม
 - 2) เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพื้นฐานความรู้ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
 - 3) เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพที่ดี เจริญเติบโตตามวัย มีอุปนิสัยที่ร่าเริง และรู้จักการออกกำลังกายที่ถูกต้อง
 - 4) เพื่อให้เด็กใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้เหมาะสมกับวัยมีความรู้ ความสามารถตอบสนองตามความรู้พื้นฐาน สามารถปฏิบัติภารกิจประจำวัน และช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย
 - 5) เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
 - 6) เพื่อปลูกฝังให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม โดยรักษาสาธารณสมบัติ รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าความสำคัญของท้องถิ่นที่อยู่
 - 7) เพื่อให้วัดสงเคราะห์ชุมชนรอบวัด แบ่งเบาภาระประชาชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชน และทำให้ประชาชนใกล้ชิดวัด
 - 8) เพื่อให้พระสงฆ์ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยตั้งแต่เยาว์วัย
 - 9) เพื่อสนองนโยบายของคณะสงฆ์ และกระทรวงศึกษาธิการ
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจัดขึ้นในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา มีหน้าที่ให้การศึกษอบรม ปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์เข้าสู่วัยเรียนภาคบังคับในระดับประถมศึกษา (กรมการศาสนา. 2542ข : 1)

จึงเห็นได้ว่าศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์อายุระหว่าง 3 - 5 ปี ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา และผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ เป็นแบบการกุศลไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน เพื่อวัดให้การสงเคราะห์และแบ่งเบาภาระผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้เด็กและประชาชนมีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนา พระสงฆ์ปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมไทยให้แก่เด็ก และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ศูนย์เตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและเด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ สามารถดึงชุมชนร่วมจัดการศึกษาให้แก่เด็ก และสามารถสนองนโยบายของคณะสงฆ์และกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 การบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

การบริหารจัดการศูนย์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน (กมล รอดคล้าย, 2537 : 60) คือ

1. งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรืองานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานบริการ งานรายงานผลการศึกษา งานประชาสัมพันธ์ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2. งานจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก หรืองานวิชาการ เป็น ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามหลักสูตร และการวัดและประเมินผลการศึกษา

นอกจากนี้ จากเอกสารของ กรมการศาสนา (2542ก : 5) ยังได้กล่าวถึง การบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในเรื่องขององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ หลักการจัดการศึกษาของศูนย์ งานวิชาการ งานกิจการศูนย์ งานงบประมาณ งานบุคลากรของศูนย์ และงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์

ตามเอกสารของ กรมการศาสนา (2542ก : 5) ได้ระบุถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารศูนย์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดเป็นประธานกรรมการ เจ้าคณะตำบลเป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียง และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน โดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ทำหน้าที่ดูแล ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
2. เสนอแนะการบริหารและจัดการต่อผู้บริหารอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการ กิจการ อาคารสถานที่ ให้เป็นไปตามนโยบายราชการ

3. ดูแลการจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก ตามแนวทางการจัดการศึกษา การจัด
ประสบการณ์และกิจกรรม การนิเทศ และการประเมินผล

4. ควบคุมการเงินและงบประมาณของศูนย์

หลักการจัดการศึกษาของศูนย์

ตามเอกสารของ กรมการศาสนา (2542ก : 6 – 7) กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษา
ของ ศูนย์ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาให้ใช้หลักสูตรของกรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ
2. จัดการศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงานของไทยและ
ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการเตรียมความพร้อมให้เด็กอย่างเหมาะสมกับวัย
3. จัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้สอดคล้องกับ
ท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย
4. พัฒนาปรับปรุงวิธีการจัดองค์ประกอบการสอน การจัดประสบการณ์และก
ิจกรรมให้เกื้อหนุนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง
5. จัดประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน

ในงานวิจัยนี้ ใช้แนวคิดของกมล รอดคล้าย แบ่งงานในศูนย์ เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่
1 งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรืองานบริหารทั่วไป และส่วนที่ 2 การจัดการศึกษา หรืองาน
วิชาการ โดยมีการดำเนินงานตามที่กรมการศาสนากำหนด คือ งานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานกิจการ
ศูนย์ งานงบประมาณ งานบุคลากรของศูนย์และงานอาคารสถานที่ และงานจัดการศึกษาหรืองาน
วิชาการ ได้แก่ หลักสูตรก่อนประถมศึกษา แนวทางการจัดประสบการณ์และกิจกรรม และการ
ประเมินพัฒนาการของเด็ก เพื่อเป็นขอบเขตในการศึกษาประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหาร
จัดการศูนย์ ซึ่งงานบริหารทั่วไป และงานจัดการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป เป็นการดำเนินงานของศูนย์ ในด้านกิจการศูนย์ ด้านงบ
ประมาณ ด้านบุคลากรของศูนย์ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ แต่ละงานมี
รายละเอียดดังนี้

1.1 งานกิจการศูนย์

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำเนินงานกิจการของศูนย์ ไว้ 3 ด้าน คือ
งานการรับเด็กก่อนวัยเรียน งานบริการ และงานกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ดังนี้

งานการรับเด็กก่อนวัยเรียน

อารมณ สุวรรณपाल (2536 : 99) กล่าวถึง การรับเด็กก่อนวัยเรียน ควร

ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำเขตพื้นที่บริการ และสำรวจเด็กตามกลุ่มอายุ 3 - 6 ปี เพื่อให้บริการอย่างทั่วถึง และวางแผนการใช้ครู อาคารเรียน และห้องเรียน
2. รับเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อม ส่งเสริมสุขภาพพลานามัย และสร้างเสริมสุขนิสัย กิจนิสัยและสังคมนิสัยที่ดีแก่เด็ก
3. จัดทำทะเบียนเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามกลุ่มและชั้นเรียน
4. ประชุมเทศบาลผู้ปกครอง เพื่อทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในเรื่องของนโยบาย การดำเนินงาน แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำเนินการรับเด็กก่อนวัยเรียน ตามประกาศของกรมการศาสนาที่แจ้งไปยังศูนย์ โดยดำเนินการสำรวจเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี ในพื้นที่บริการ รับเด็กตามคุณสมบัติที่กรมการศาสนาแจ้งมา ระหว่างวันที่ 1 เมษายน ถึง 16 พฤษภาคม ของทุกปี และรับเด็กเข้าเรียน จากนั้นครูที่เลี้ยงจะดำเนินการจัดทำบัญชีรายชื่อของเด็ก และจัดทำทะเบียนเด็กให้เป็นปัจจุบัน

งานบริการ

รัศมี ดันเจริญ (2542 : 136 - 140) ได้กล่าวถึง งานบริการเด็กก่อนวัยเรียน เช่น การบริการด้านอาหาร การบริการด้านสุขอนามัย และการบริการด้านความปลอดภัยโดยการบริการแต่ละด้านมีดังนี้

1. การบริการด้านอาหาร เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ขจัดภาวะโภชนาการที่ไม่ดี ส่งเสริมสุขนิสัยการรับประทานอาหาร รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เพื่อให้เด็กมีสุขภาพสมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง มีภูมิคุ้มกันโรค ช่วยให้เด็กสามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี และช่วยให้เด็กที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีมีอาหารรับประทาน

ยุวดี กาญจนัญญิตติ (2528 : 650 - 656) กล่าวถึง ประเภทของการบริการอาหารแก่เด็ก เป็นการติดตามสภาพความพร้อมของสถานศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การอาหารแบบเต็มรูปแบบให้กับเด็กครบชุด ได้แก่ อาหารคาวหวาน เครื่องดื่ม และอาหารว่างในเวลาเช้า กลางวันและช่วงบ่าย และจัดอาหารเสริมบริการแก่เด็กบางส่วน ได้แก่ อาหารคาวหวาน เครื่องดื่มและอาหารว่าง และให้ผู้ปกครองจัดอาหารกลางวันให้แก่เด็ก

2. การบริการด้านสุขอนามัย เป็นการป้องกันการเจ็บป่วย และทำให้เด็กมีสุขภาพอนามัยที่ดี โดยมีการตรวจสุขภาพ ตรวจวัดสายตา ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ให้ภูมิคุ้มกันบริการทันตกรรม และบริการน้ำสะอาด เพื่อป้องกันปัญหาแก่เด็กที่ได้รับอุบัติเหตุในสถานศึกษา

ป้องกันปัญหาโรคในช่องปากและฟัน และช่วยให้เด็กสนใจ และมีเจตคติที่ดีต่อสุขภาพ

ประเภทของการบริการสุขอนามัย ได้แก่ การตรวจสุขภาพ การตรวจวัดสายตา การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การให้ภูมิคุ้มกัน การบริการทันตกรรม และการบริการน้ำสะอาด

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ให้การบริการเด็ก 3 ด้าน ดังนี้

1. การบริการด้านอาหาร ศูนย์ จัดอาหารให้เด็กรับประทานอย่างมีคุณภาพครบถ้วน 5 หมู่ และมีปริมาณที่เหมาะสมกับวัยในแต่ละมื้อ เพื่อฝึกให้เด็กมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร โดยจัดอาหารกลางวันให้เด็กรับประทานครบทุกคนทุกวัน และจัดอาหารเสริม (นม) ให้เด็กในช่วงบ่ายทุกวัน

2. การบริการด้านสุขอนามัย ศูนย์ จัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีสุขภาพและเจริญเติบโตตามวัย ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ การเรียนรู้ และการออกกำลังกาย โดยจัดกิจกรรมให้พัฒนาทุกด้านอย่างเพียงพอและเหมาะสมกับวัยทั้งในร่มและกลางแจ้ง ให้เด็กชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง และรับภูมิคุ้มกันโรคตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด รวมทั้งต้องจัดทำบันทึกรายงานสุขภาพประจำตัวเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ

3. การบริการด้านความปลอดภัย

การบริการด้านความปลอดภัย เป็นการป้องกันเด็กจากอันตรายในขณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงลักษณะอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวก การพาเด็กไปนอกสถานที่ การติดตั้งเครื่องสัญญาณไฟ เครื่องดับไฟ และการฝึกเด็กหนีไฟอย่างถูกต้อง เพื่อให้เด็กเรียนรู้ถึงภัยอันตราย การรักษาความปลอดภัย ช่วยผ่อนคลายความกังวลให้แก่ครูผู้ปกครองในเรื่องอันตรายที่เกิดแก่เด็ก ช่วยลดอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากภัยอันตรายต่าง ๆ และเป็นการตรวจสอบสิ่งต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมที่จะเกิดอันตรายแก่เด็ก โดยการบริการด้านความปลอดภัย มี 4 ด้าน ได้แก่ การบริการความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง เช่น การข้ามถนน การขึ้นลงรถโดยสาร การขึ้นลงรถโรงเรียน และความปลอดภัยขณะทัศนศึกษา

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำเนินการรักษาความปลอดภัยตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. อาคารเรียน ไม่ควรอยู่ในบริเวณที่เสี่ยงอันตรายจากสารพิษ มลพิษทางอากาศ แสงและเสียง มีการกำจัดแหล่งปฏิจุลที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อ ไม่ใช้อาคารที่กำลังก่อสร้างหรือก่อสร้างยังไม่เสร็จเป็นอาคารเรียน ไม่ตั้งอยู่ใกล้บริเวณที่ก่อสร้างซึ่งอาจเป็นอันตรายกับเด็ก และส่วนต่าง ๆ ของอาคาร เช่น เสา ไม่ควรมีมุมหรือแฉ่งแหลม และหลีกเลี่ยงเครื่องใช้ที่แตกง่ายและแหลมคม

2. ควรติดตั้งเครื่องตัดไฟ และเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ในแต่ละชั้นของอาคารเรียน ควรติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดที่ปลอดภัย และควรมีการฝึกซ้อม ป้องกัน และแก้ไขภัยพิบัติให้แก่เด็กและบุคลากรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. ห้องรับประทานอาหาร มีแสงสว่าง อุปกรณ์ เครื่องใช้เพียงพอ สะอาด ปราศจากฝุ่นละออง และมีการป้องกันแมลง

4. ห้องน้ำ ต้องจัดบริเวณไว้ให้ มีแสงสว่างอย่างเพียงพอมีความสะอาด พื้นไม่ลื่น อากาศถ่ายเทดี และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ

5. ส้วม มีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ประตูส้วมไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ มีส่วนสูงสามารถมองเห็นเด็กจากภายนอกได้ ไม่ควรไกลจากห้องพัฒนาเด็ก ถ้าเป็นห้องส้วมที่อยู่ภายนอกอาคารก็ไม่ควรอยู่ใกล้ตาคน

6. มีรั้วกันเป็นสัดส่วนรอบบริเวณเพื่อป้องกันเด็กออกไปเล่นข้างนอกศูนย์

งานกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียน

อารมณ สุวรรณपाल (2536 : 147) กล่าวถึง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียนเป็นกิจกรรมเสริมนอกเหนือจากกิจกรรมปกติ เพื่อให้บริการพิเศษแก่ผู้ปกครอง และทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในการบริการต่าง ๆ แก่เด็ก และเป็นการแบ่งเบาภาระแก่ผู้ปกครอง

ประเภทของกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียน ได้แก่ การบริการอาหารนอกเวลา การบริการรถรับส่งนักเรียน การบริการประกันชีวิตแก่เด็ก การบริการในด้านห้องสมุด การพาเด็กไปทัศนศึกษา การนำเด็กเข้าค่ายกิจกรรมกีฬาและการแสดง การส่งเสริมกิจกรรมคอมพิวเตอร์ การบริการสระว่ายน้ำ และการส่งเสริมความสามารถพิเศษเด็ก เป็นต้น

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียนโดยศูนย์ที่มีความพร้อม และเด็กอยู่บ้านไกลผู้ปกครองไม่สะดวกที่จะมารับส่ง ศูนย์จัดบริการรถรับส่งเด็ก โดยมีผู้ดูแลเด็กนั่งไปกับรถรับส่งทุกครั้ง ศูนย์ ดำเนินการในเรื่องการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการดำเนินงานของ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกับผู้ปกครองเด็ก (กมล รอดคล้าย. 2537 : 71 , 74 - 75; กรมการศาสนา. 2542ข : 18 - 21 , 24 - 27)

1.2 งานงบประมาณ

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จัดการศึกษาอบรม เพื่อการกุศลสำหรับเด็กที่ขาดโอกาส และมาจากครอบครัวยากจนในพื้นที่บริการ และไม่ได้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองเด็ก แต่ศูนย์ จะรับงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนจากกรมการศาสนา ตามแผนงาน

เผยแผ่การศาสนาและส่งเสริมจริยธรรม ในหมวดเงินอุดหนุนทั่วไป ประเภทค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาล เงินอุดหนุนโครงการอาหารเสริม (นม) และเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวัน เพื่อใช้จัดการศึกษาอบรมแก่เด็กเป็นหลัก (กรมการศาสนา. 2542ข : 13)

เงินอุดหนุนทั่วไป ที่ศูนย์ ได้รับจัดสรรเพื่อใช้จัดการศึกษาอบรมแก่เด็ก ศูนย์ต้องจ่ายให้ตรงตามประเภทของเงินอุดหนุนทั่วไป ตรงตามระยะเวลา และตรงตามวัตถุประสงค์ และมีการควบคุมการเงินและงบประมาณของศูนย์ โดยคณะกรรมการศูนย์ งานการเงินจึงเป็นงานที่ผู้บริหารศูนย์ ต้องให้ความสำคัญ และดูแลให้บุคลากรที่รับผิดชอบปฏิบัติงานให้อีกต้อง ซึ่งจรัส นองมาก (2536 : 153) ได้กล่าวถึง งานการเงินของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมงบประมาณประเภทต่าง ๆ ที่ได้รับการจัดสรร

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำเนินการเกี่ยวกับการรับ การเบิกจ่าย การเก็บรักษาการจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินในศูนย์ ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

การรับเงิน

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้รับจัดสรรงบประมาณสำหรับดำเนินงานภายในศูนย์ฯ ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป แบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาล เงินอุดหนุนโครงการอาหารเสริม (นม) และเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันตามเกณฑ์ดังนี้ (กรมการศาสนา. 2542ข : 8)

1. ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง จัดตามรายหัวเด็ก 1 คน ต่อ 1 ปี เป็นเงิน 1,800 บาท หรือค่าตอบแทน เดือนละ 3,000 บาท หรือปีละ (12 เดือน) 36,000 บาท
2. ค่าสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน จัดสรรให้เด็กคนละ 150 บาท ต่อปี
3. ค่าอาหารเสริม (นม) จัดสรรให้เด็กคนละ 5 บาท ต่อวัน ปีละ 230 วัน
4. ค่าอาหารกลางวัน จัดสรรให้เด็กคนละ 6 บาท ต่อวัน ปีละ 230 วัน
5. ค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาล คนละ 3 บาท ต่อปี

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด รับเงินอุดหนุนทั่วไปแต่ละประเภท โดยรับโอนผ่านบัญชีธนาคาร 3 บัญชี เป็นงวดดังนี้

1. บัญชีที่ 1 ใช้สำหรับรับเงินอุดหนุนค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาล ชื่อว่า “ บัญชีค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด...”

1.1 ค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ได้รับเงินอุดหนุน 2 งวด ๆ ละ 6 เดือน งวดที่ 1 เดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม และงวดที่ 2 เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน

1.2 ค่าสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้รับเงินอุดหนุนปีละ 1 งวด

1.3 ค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาล ได้รับเงินอุดหนุนปีละ 1 งวด

2. บัญชีที่ 2 ใช้สำหรับรับเงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม (นม) ชื่อว่า “บัญชีค่าอาหารเสริม (นม) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด....” โดยค่าอาหารเสริม (นม) ได้รับเงินอุดหนุน 2 งวด งวดที่ 1 จำนวน 100 วัน และงวดที่ 2 จำนวน 130 วัน

3. บัญชีที่ 3 ใช้สำหรับรับเงินอุดหนุนค่าอาหารกลางวัน ชื่อว่า “บัญชีค่าอาหารกลางวัน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด....” โดยค่าอาหารกลางวัน ได้รับเงินอุดหนุน 2 งวด งวดที่ 1 จำนวน 100 วัน และงวดที่ 2 จำนวน 130 วัน

เมื่อศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ได้รับการแจ้งประสานจากสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรแต่ละประเภทในและแต่ละงวด ครูพี่เลี้ยงที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารศูนย์ให้ปฏิบัติงานการเงิน จะนำสมุดบัญชีธนาคารประเภทนั้น ๆ ไปปรับยอดเงินอุดหนุนที่โอนเข้าบัญชี

การเบิกจ่ายเงิน

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ดำเนินการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนแต่ละประเภทตามบัญชี ตามกำหนดเวลา โดยมีคณะกรรมการรับผิดชอบในการเบิกเงินอุดหนุนเพื่อจ่ายตามรายการดังนี้ (กลุ่มส่งเสริมศาสนา และวัฒนธรรม. 2545 : 1)

1. เพื่อจ้างครูพี่เลี้ยงปฏิบัติงานภายในศูนย์ โดยจ่ายเป็นค่าตอบแทนเดือนละ 3,000 บาท ต่อ 1 คน และศูนย์ เบิกจ่ายค่าตอบแทนให้กับครูพี่เลี้ยง ปีละ 2 งวด

2. เพื่อจัดซื้ออาหารเสริม (นม) จำนวน 2 งวด งวดที่ 1 จำนวน 100 วัน และงวดที่ 2 จำนวน 130 วัน โดยศูนย์ดำเนินการเบิกจ่ายเพื่อจัดซื้อให้ครบ จำนวน 230 วัน

3. เพื่อจัดซื้อวัสดุเพื่อจัดทำอาหารกลางวันหรือจัดจ้างทำอาหารกลางวัน งวดที่ 1 จำนวน 100 วัน และงวดที่ 2 จำนวน 130 วัน โดยศูนย์ดำเนินการเบิกจ่ายเพื่อจัดซื้อให้ครบ จำนวน 230 วัน

การเบิกจ่ายเงินอุดหนุนแต่ละประเภท ให้เบิกจ่ายตามแนวทางการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา โดยมีคณะกรรมการทำหน้าที่เบิกจ่ายเงินอุดหนุน มีครูพี่เลี้ยงที่ได้รับมอบหมายจัดทำหลักฐานการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนแต่ละประเภทจากบัญชีธนาคารทั้ง 3 บัญชี และให้จ่ายตามวัตถุประสงค์ คือ จ่ายเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าอาหารเสริม (นม) และค่าอาหารกลางวัน แล้วแต่กรณีโดยหลักฐานการเบิกจ่ายที่ลงรายการครบถ้วนแล้วจะถูกเก็บและ

จำแนกตามประเภทของเงินอุดหนุนนั้น ๆ อย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้

ในส่วนของสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และค่าพาหนะนำเด็กส่งสถานพยาบาลนั้น มีการดำเนินงานดังนี้

1. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไม่ได้เป็นผู้จัดซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน แต่กรมการศาสนาได้มอบให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดหรือสำนักงานศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อสื่อและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและมอบให้กับทางศูนย์

2. กรมการศาสนา ได้มอบให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่เบิกจ่ายค่าพาหนะนำเด็กเข้ารักษาพยาบาล ณ สถานพยาบาล จากคลังจังหวัดและโอนเงินอุดหนุนผ่านบัญชีที่ 1 ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และให้ศูนย์ ทำแบบรายงานพร้อมใบรับรองแทนใบเสร็จส่งให้กับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยที่การเบิกจ่ายค่าพาหนะให้เบิกได้ตลอดปีแต่ไม่เกินวงเงินที่ได้รับแต่ละปีนั้น

การเก็บรักษาเงิน และการจัดทำบัญชีรับจ่ายเงิน

จากเอกสาร กรมการศาสนา (2542ข :8 ; 2542ง : 5) การเก็บรักษาเงินอุดหนุนแต่ละประเภท ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเก็บรักษาเงินเป็นเงินสดที่เบิกในแต่ละครั้งของแต่ละงวดประจำไว้ที่ศูนย์ หรือเก็บรักษาตามยอดเงินในบัญชีธนาคาร 3 บัญชี คือ บัญชีที่ 1 ใช้สำหรับเก็บรักษาเงินค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง บัญชีที่ 2 ใช้สำหรับเก็บรักษาเงินค่าอาหารเสริม (นม) และบัญชีที่ 3 ใช้สำหรับเก็บรักษาเงินค่าอาหารกลางวัน

การจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมี 3 ประเภท คือ บัญชีค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ค่าอาหารเสริม (นม) และค่าอาหารกลางวัน เพื่อแสดงรายรับจ่าย และแสดงฐานะทางการเงินของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยให้ครูพี่เลี้ยงที่ได้รับมอบหมาย ทำบัญชีการรับจ่ายเงินอุดหนุนตามแนวที่กรมการศาสนากำหนด โดยทำบัญชีแยกประเภทตามเงินอุดหนุนนั้น การลงบัญชีให้ลงบัญชีทุกครั้งในวันที่มีการรับและจ่ายเงินอุดหนุนแต่ละประเภทเท่านั้น และการตรวจบัญชีให้ประธานศูนย์ เป็นผู้ตรวจสอบบัญชี

1.3 งานบุคลากรของศูนย์

การบริหารจัดการศูนย์ บริหารโดยคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารจัดการศูนย์ มีผู้บริหารศูนย์ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ มีพระสงฆ์ปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีครูพี่เลี้ยงจัดประสบการณ์และกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็กให้ครบทุกด้าน และบุคลากรอื่น ๆ ช่วยเหลืองานในศูนย์ ผู้บริหารศูนย์ จึงต้องทำหน้าที่บริหารบุคลากรของศูนย์ เพื่อให้บุคลากรศูนย์ช่วยกันดำเนินงานภายในศูนย์

ให้บรรลุตถุประสงค์ ซึ่งในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในศูนย์ และผู้บริหารศูนย์กับการบริหารบุคลากร ดังนี้

ตามเอกสาร กรรมการศาสนา (2542ข : 22 - 23) กล่าวถึง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์ เจ้าอาวาสวัด พระสงฆ์ที่ได้รับมอบหมายในปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรม ครูพี่เลี้ยง และบุคลากรฝ่ายบริการ มีดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัด เป็นประธานกรรมการ เจ้าคณะตำบล เป็นกรรมการที่ปรึกษา ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียงและผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน
2. เจ้าอาวาสวัด เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์
3. พระสงฆ์ เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารศูนย์ให้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย
4. ครูพี่เลี้ยง เป็นผู้เตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถปฏิบัติภารกิจประจำวันได้ตามหลักสูตรของกรรมการศาสนา และหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ของกระทรวงศึกษาธิการ

5. ผู้ประกอบอาหารหรือแม่ครัว ต้องมีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องโภชนาการ รักษาความสะอาด ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงและมีสุขภาพอนามัยดี

เจ้าอาวาสวัด

เจ้าอาวาสวัด เป็นผู้บริหารศูนย์ มีหน้าที่บริหารงานบุคลากรของศูนย์ โดยทำหน้าที่ดังนี้ (กรรมการศาสนา. 2542ข : 7, 31 ; กมล รอดคล้าย. 2537 : 77)

1. สรรหาบุคคล เพื่อเป็นผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียง และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน เสนอให้เจ้าคณะอำเภอแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ เพื่อบริหารในรูปคณะกรรมการ และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกรรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542
2. วางแผนอัตราค่าเลี้ยงครูพี่เลี้ยงให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ครูพี่เลี้ยง 1 คน ต่อ เด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปี จำนวน 20 คน ในกรณีที่อัตราค่าเลี้ยงไม่พอควรจัดหาค่าเลี้ยงคนเพิ่มเติม

โดยการประสานสัมพันธ์กับชุมชนขอความร่วมมือผู้ปกครองเด็กหรือชุมชนช่วยเหลือเด็ก เป็นต้น

3. สรรหา มอบหมายและแต่งตั้งให้มีพระภิกษุประจำศูนย์ ทำหน้าที่ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมไทยแก่เด็กในศูนย์
4. สรรหาและแต่งตั้งครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
5. พัฒนาครูพี่เลี้ยงประจำศูนย์ ให้มีคุณวุฒิด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก โดยให้ ครูพี่เลี้ยงเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 1 - 3 ครั้ง ต่อปี
6. บำรุงรักษาโดยการจัดระบบสวัสดิการสำหรับครูพี่เลี้ยงให้เหมาะสม
7. จัดให้มีการนิเทศทั้งภายในและภายนอกสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละฝ่าย

ครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยง เป็นคฤหัสถ์ทำหน้าที่สอน และอบรมดูแลช่วยเหลือเด็กในศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (กรมการศาสนา. 2542ก : 2) เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เป็นแบบอย่างที่ดีและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนช่วงอายุ 3 – 5 ปี ซึ่งเป็นวัยของการเรียนแบบจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด (ธีราพร กุลนันทน์. 2541 : 8) ครูพี่เลี้ยงจึงควรมีคุณสมบัติและคุณลักษณะดังนี้

1. คุณสมบัติของครูพี่เลี้ยง

ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542 กำหนดคุณสมบัติของครูพี่เลี้ยงว่า ควรมีวุฒิการศึกษาจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ผ่านการอบรมการดูแลเด็กเล็ก มีสุขภาพแข็งแรง และมีจิตใจอ่อนโยน (กรมการศาสนา. 2542ข : 2, 23)

2. คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (กมล รอดคล้าย. 2537 : 72 – 74 ; อ้างอิงจากหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2536) กล่าวถึง คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง ได้แก่ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย บุคลิกภาพดี ร่าเริง แจ่มใส ปฏิบัติตนดีเป็นแบบอย่างแก่เด็ก และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กระตือรือร้น รักความก้าวหน้า มีความรับผิดชอบ และมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเด็ก

ผู้บริหารศูนย์ หรือเจ้าอาวาสวัด มีหน้าที่บริหารบุคลากรในศูนย์ โดยสรรหาแต่งตั้ง ผู้แทนครู ผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียง และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ และมีการวางแผนอัตรากำลัง สรรหา แต่งตั้ง พัฒนาครูพี่เลี้ยง บำรุงรักษาโดยจัดสวัสดิการ และติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงการ ปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่าย

1.4 งานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์

อาคารสถานที่ มีความสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็ก เพราะการจัด อาคารเรียน ห้องเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียน สำหรับเด็ก ตลอดจนมีมาตรการรักษาความปลอดภัย จะทำให้เด็กก่อนวัยเรียนมีความรู้สึกรอบอุ่น ปลอดภัยเสมือนอยู่ที่บ้าน ทำให้เด็กมีความสุข รู้จักปรับตัวและเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้จากการ จัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียนนั้น ซึ่งในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง ความหมายของอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดดังนี้

งานอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดอาคารสถานที่ ห้องต่าง ๆ บริเวณและเนื้อที่ ใช้สอย การจัดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ และจัดสภาพแวดล้อมด้านบุคลากร (รัศมี ต้นเจริญ. 2542 : 153) การจัดอาคารสถานที่ การจัดห้องต่าง ๆ การจัดบริเวณและเนื้อที่ การจัดวัสดุอุปกรณ์ การจัดสภาพแวดล้อมภายในและนอกอาคารเรียน และมีมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับครู และเด็ก (กมล รอดคล้าย. 2537 : 64 – 71) การจัดอาคารสถานที่ การจัดพื้นที่ใช้สอย การจัดห้อง ต่าง ๆ ในอาคารเรียน และการจัดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับเด็ก (กรมการศาสนา. 2542ข : 19 -24)

งานอาคารสถานที่ จึงเป็นงานที่จัดเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ห้องต่าง ๆ การจัดเนื้อที่ ใช้สอย การจัดสภาพแวดล้อมในและนอกอาคารเรียน การจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็ก การจัดวัสดุ อุปกรณ์สำหรับบุคลากรสำหรับปฏิบัติงาน และการรักษาความปลอดภัยภายในนอกอาคารสถานที่ แก่ครูและเด็ก

อาคารสถานที่

กมล รอดคล้าย (2537 : 64 – 71) และจากเอกสารของ กรมการศาสนา (2542ข : 18 – 21) กล่าวถึง การจัดอาคารสถานที่ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดให้มีคุณภาพไว้ดังนี้

1. อาคารเรียน ควรมีอาคารเรียนเฉพาะ ไม่ควรใช้อาคารเสนาสนะในวัด เช่น ศาลาการเปรียญ และศาลาตั้งศพ

2. ตัวอาคารเรียน ไม่ควรเกิน 2 ชั้น หากมีความจำเป็นจำเป็นสูงไม่เกิน 4 ชั้น และต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย อุบัติเหตุ และห้องเรียนสำหรับเด็กต้องใช้ชั้นที่ 1 และถ้ามีความจำเป็นไม่ควรเกินชั้นที่ 2

3. อาคารเรียนที่ไม่สามารถจัดห้องเฉพาะได้ ให้จัดห้องอเนกประสงค์ มีพื้นที่สำหรับนอน พัฒนาเด็ก หรือรับประทานอาหาร หากเป็นอาคารชั้นเดียวหรือมากกว่าหนึ่งชั้นขึ้นไป ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าได้หลังคาและในกรณีที่ห้องสูงเกินกว่า 2.40 เมตร จะไม่มีฝ้าเพดานก็ได้

4. ห้องที่ใช้อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ควรเป็นชั้นล่างหรือไม่เกินชั้นที่ 2 ของอาคาร ความสูงของห้องถึงเพดานควรสูงไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ประตูหน้าต่าง มีขนาดและจำนวนที่พอเหมาะกับขนาดของห้อง ไม่ควรต่ำกว่า 90 เซนติเมตร นับจากพื้น และไม่ควรรใช้กระจก เพราะเมื่อเกิดอุบัติเหตุแตกง่ายและเป็นอันตรายต่อเด็ก

5. ห้องส้วมสำหรับเด็ก ควรมีห้องส้วมสำหรับเด็ก โดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็ก 10 - 12 คน ในกรณีที่ไม่สามารถจัดทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ห้องส้วมที่มีอยู่แล้วก็ได้ แต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับวัยเด็ก โดยจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติมเพื่อให้เด็กใช้ได้อย่างปลอดภัย

6. พื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยจัดให้สะอาดและปลอดภัยเหมาะที่จะเล่น เรียนรู้ รับประทานอาหาร นอน และทำความสะอาดร่างกายโดยจัดแยกต่างหากจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักเด็กป่วย

7. พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมในห้องอเนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหลายๆ อย่างก็ได้ โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนและเคลื่อนย้ายเครื่องเรือน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ดังนี้

7.1 บริเวณสำหรับนอน เด็กอายุเกินกว่า 2 ปี จะต้องมียพื้นที่โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน และมีมาตรการป้องกันยุงและแมลง

7.2 บริเวณสำหรับพัฒนาเด็ก ควรมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน และปลอดภัยเหมาะสำหรับทำกิจกรรม

7.3 บริเวณที่รับประทานอาหาร ควรคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก และจัดให้มีการป้องกันแมลง ฝุ่นละออง และมีแสงสว่าง อุปกรณ์ เครื่องใช้เพียงพอกับจำนวนเด็ก

7.4 บริเวณที่พักเด็กป่วย ควรแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาล มีตู้ยา ยาสามัญประจำบ้านเครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแล ตลอดเวลาที่เด็กเจ็บป่วย ในกรณีที่ไม่สามารถจัดห้องพักโดยเฉพาะได้จะต้องจัดให้มีที่พักเด็กป่วย

แยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม และมีมาตรการป้องกันขุงหรือแมลง

7.5 บริเวณที่ประกอบอาหาร ควรแยกห่างจากบริเวณพัฒนาเด็ก มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและที่เก็บภาชนะและเครื่องใช้ต่างๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นในเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

7.6 บริเวณที่ใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ควรมีบริเวณสำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก มีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควรอย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก และพื้นไม่ลื่น

8. หน้าต่าง ต้องมีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมกับขนาดห้องเรียน และความสูงจากพื้นถึงขอบหน้าต่าง ไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร

9. ทางเข้าออกของอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ถ้าอาคารมีทางเข้าออกเพียงทางเดียวต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร และสามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากอาคารได้สะดวกเมื่อเกิดอุบัติเหตุและอัคคีภัย

10. บันได ควรกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ขานพักของบันไดต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกกรงสูงไม่น้อยกว่า 90 เซนติเมตร และระยะห่างระหว่างลูกกรงต้องไม่เกิน 15 เซนติเมตร

11. ระเบียง ควรมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เซนติเมตร ถ้ามีม้านั่งด้วยระเบียงควรกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร และขอบระเบียงควรสูงจากม้านั่งไม่น้อยกว่า 70 เซนติเมตร

สิ่งแวดล้อม

การจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ทั้งในห้องเรียนและภายนอกหรือในบริเวณศูนย์ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ผู้บริหารศูนย์ และครูที่เกี่ยวข้องควรมีความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้อง เพราะจะทำให้การจัดการศึกษาอบรมบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาเด็ก และการจัดสิ่งแวดล้อมมี 2 ประเภทดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมภายในอาคาร

กมล รอดคล้าย (2537 : 68) และจากเอกสารของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 20) และกรมการศาสนา (2542ข : 21) กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ดังนี้

1) ห้องเรียนต้องสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอสม่ำเสมอทั่วทั้งห้อง กว้างได้สัดส่วน และมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 2 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน

2) การถ่ายเทอากาศ ควรมีการถ่ายเทของอากาศได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลมรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 20 % ของพื้นที่ห้อง

3) สภาพพื้นภายในอาคาร พื้นห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือปูพื้นด้วยวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ

4) พื้นที่ในห้องเรียนจัดแบ่งเป็นมุมประสบการณ์อย่างน้อย 4 มุม เช่น มุมบ้าน มุมบล็อก มุมหนังสือ และมุมวิทยาศาสตร์ โดยมีสื่อที่อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้และเด็กสามารถเคลื่อนที่จากมุมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

5) กำหนดพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมทั้งรายบุคคล กิจกรรมกลุ่มย่อย และกิจกรรมกลุ่มใหญ่ให้ชัดเจน เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและทำให้เกิดพฤติกรรมพึงประสงค์

6) จัดบรรยากาศให้เหมือนกับบ้าน ได้รับความสนใจให้เด็กมาโรงเรียน

7) สื่อและเครื่องเล่นภายในห้องควรมีเพียงพอ ปลอดภัยและสภาพดี

8) การจัดป้ายนิเทศ คำนึงความเหมาะสมกับกิจกรรมในห้อง และให้เกิดประโยชน์กับเด็กโดยตรง ความสูงและขนาดของป้ายอยู่ในระดับสายตาเด็ก เน้นเด็กมีส่วนร่วมในการจัดป้าย

2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคาร

กมล รอดคล้าย (2537 : 68 - 69) และจากเอกสารของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 22) และกรมการศาสนา (2542ข : 20) กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารดังนี้

1. แบ่งแยกพื้นที่สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กให้ชัดเจนทั้งที่ร่มและที่โล่งแจ้ง โดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์และความปลอดภัยของเด็ก

2. สนามเด็กเล่นควรจัดให้มีเครื่องเล่นปีนป่าย และพื้นที่ที่เป็นผิวหลายประเภท มีทั้งพื้นราบและพื้นที่เป็นเนิน และมีเครื่องเล่นประเภทของเล่นล้อเลื่อน ที่เล่นเป็นทราย ที่เล่นน้ำ และที่สำหรับขุดดิน

3. ที่เล่นกลางแจ้ง ควรมีพื้นที่เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่มั่นคง แข็งแรง อยู่ในสภาพดีปลอดภัย และมีจำนวนพอกับจำนวนเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะได้ อาจใช้ที่เล่นในร่มแทนก็ได้ โดยมีพื้นที่ตามกำหนดหรืออาจจัดกิจกรรมกลางแจ้งในสถานที่อื่นที่เหมาะสม เช่น บริเวณวัดหรือสวนสาธารณะ

4. ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วนเพื่อความปลอดภัยของเด็ก มีทางเข้าออก ไม่น้อยกว่าสองทาง ถ้ามีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2 เมตร

5. กำจัดและเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสมไม่ปล่อยให้เปื้อนแหล่งเพาะหรือแพร่เชื้อโรค จะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงรบกวนเกินควร

วัสดุอุปกรณ์

รัศมี ดันเสถียร (2542 : 168) กล่าวถึง การจัดวัสดุอุปกรณ์ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นงานที่มีความสำคัญ เพราะวัสดุอุปกรณ์ที่จัดให้ตรงกับความต้องการของเด็กช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และวัสดุอุปกรณ์ยังอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรเพื่อจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

กมล รอดคล้าย (2537 : 70) รัศมี ดันเสถียร (2542 : 168 - 181) และจากเอกสารของ กรมการศาสนา (2542ข : 21 - 22) กล่าวถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ควรจัดให้กับเด็กและบุคลากรในศูนย์ ควรมี 4 ประเภทดังนี้

1. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จัดประสบการณ์ในห้องเรียน จำแนกได้ดังนี้

1.1 โต๊ะและเก้าอี้สำหรับเด็ก ควรได้สัดส่วนกับตัวเด็ก ความสูงประมาณ 45 - 50 เซนติเมตร ถ้าเป็นโต๊ะทำกิจกรรมควรสูง 50 - 60 เซนติเมตร เก้าอี้สำหรับเด็กควรมีความสูง 25 - 30 เซนติเมตร และช่วยเสริมบุคลิกภาพแก่เด็กทำให้ทรงตัวดีมีความสมดุล มีน้ำหนักเบาเคลื่อนย้ายง่ายจัดให้เท่าจำนวนเด็ก

1.2 ตู้และชั้นเก็บของ ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก ควรจัดตู้ช่องให้กับเด็กทุกคนเพื่อใช้เก็บสิ่งของส่วนตัวของเด็ก เช่น รองเท้า เสื้อผ้า แปรงสีฟัน แก้วน้ำ เป็นต้น ควรมีน้ำหนักเบาเคลื่อนย้ายได้ง่าย เพื่อใช้กันพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้

1.3 โต๊ะและตู้เก็บของสำหรับครู ควรจัดโต๊ะในมุมที่ดูแลเด็กได้ทั่วถึง มีตู้สำหรับเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ใกล้เคียงโต๊ะ เพื่อสะดวกในการหยิบของใช้

1.4 เครื่องใช้ในการนอน ควรมีเพียงพอ ถูกสุขลักษณะ สะอาด และไม่ใช้ปนกัน เช่น เครื่องปูนอนและหมอน เป็นต้น

1.5 เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ควรจัดให้มีเครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูงไว้อย่างน้อย 1 ชุด เพื่อความสะดวก แต่ในกรณีที่ไม่มี ต้องจัดให้เด็กได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง เพื่อความเจริญเติบโตของเด็กอย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง

1.6 ภาชนะสำหรับเด็กใช้ในการบริโภค ควรมีเพียงพอสำหรับแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะไม่เป็นพิษ ทนทานไม่แตกหักง่ายและทำความสะอาดง่าย

1.7 เครื่องใช้ในการทำความสะดวก ควรมีแปรงสีฟันและผ้าเช็ดตัว (เฉพาะเด็กแต่ละคน) ยาสีฟัน ผ้าเช็ดมือสำหรับเด็กเพื่อฝึกสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพฟันและร่างกาย

1.8 ภาชนะสำหรับใส่อาหาร ต้องมีเพียงพอสำหรับเด็กแต่ละคน และทำจากวัสดุที่ถูกสุขลักษณะ ทำความสะดวกง่าย ทนทานไม่แตกหักง่ายและไม่เป็นพิษ

1.9 ที่ดื่มน้ำ ควรจัดให้มีภาชนะใส่น้ำที่สะอาด มีฝาปิด และน้ำดื่มที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ

2. วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้และของเล่นสำหรับเด็ก

วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนรู้และของเล่นสำหรับเด็ก ควรจัดให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยมีมุมประสบการณ์ ได้แก่ มุมบล็อก มีรูปร่าง สี และขนาดที่แตกต่างกัน เช่น รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มุมเล่นเลียนแบบ เช่น เครื่องเรือนขนาดเล็ก เครื่องมือแพทย์ เครื่องใช้ในครัว มุมหนังสือภาพ มุมดนตรีไทยชนิดต่าง มุมศิลปะเพื่อให้เด็กได้ใช้วัสดุทำงานศิลปะ เช่น สีประเภทต่าง ๆ สีเทียน สีน้ำที่ผสมแล้ว มุมวิทยาศาสตร์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น เข็มทิศ แว่นขยาย มุมเครื่องเล่นสัมผัสประเภทหยิบจับ หมุน ดึง ร้อย เป็นต้น

3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จัดประสบการณ์นอกห้องเรียน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จัดประสบการณ์นอกห้องเรียน ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่จัดให้ในร่ม และกลางแจ้ง มีดังนี้

3.1 จัดเครื่องเล่นในร่มเพื่อส่งเสริมการเคลื่อนไหวอย่างเสรี ได้แก่ ที่เล่นสำหรับปีนป่าย ได้แก่ บันไดสำหรับปีนป่าย กระดานสำหรับเดินทรงตัว อุโมงค์ เพื่อให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างเสรี ห่วงพลาสติกสำหรับให้เด็กเดินหรือกระโดดเล่น ถูทรายและตะกร้า เกมต่อ และเครื่องเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

3.2 การจัดเครื่องเล่นกลางแจ้งเพื่อการเคลื่อนไหวและใช้กล้ามเนื้อ ได้แก่ โคร่งไต่ กระดานลื่น บันไดไต่ ราวทรงตัว ชิงช้า เครื่องเล่นประเภทล้อลากจูงสามารถบรรทุกของ เครื่องเล่นสำหรับโยน ขว้าง ปา บ่อทราย บ่อน้ำเล่น และบ้านตุ๊กตาดังอยู่มุมใดมุมหนึ่งของสนาม

4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สนับสนุนการดำเนินงาน มี 2 ส่วน ได้แก่

4.1 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้อำนวยความสะดวกแก่เด็ก

1) วัสดุสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่ กระดาษ ดินสอ ยางลบ สี พู่กัน ดินน้ำมัน ภาพติดฝาผนังภาพพลิก และหนังสือประเภทต่าง เป็นต้น

2) วัสดุในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ยา ลำลี

พลาสติกปิดแผล กรรไกร และปรอทวัดไข้ เป็นต้น

3) วัสดุที่ใช้ในการรับประทานอาหาร ได้แก่ ถาดหลุม ช้อน ช้อน เป็นต้น

4) ครุภัณฑ์ ได้แก่ เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดส่วนสูง เครื่องทำน้ำเย็น

เตียงนอน เตียงพยาบาล และตู้ยา เป็นต้น

4.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้อำนวยความสะดวกแก่บุคลากร

1) เอกสารคู่มือต่าง ๆ และวัสดุประเภทสิ้นเปลือง ได้แก่ กระดาษ

ปากกา ของ ตรายาง และแฟ้ม เป็นต้น

2) วัสดุงานครัว ได้แก่ เตา หม้อ กระทะ และตะหลิว เป็นต้น

3) วัสดุงานบ้าน ได้แก่ ไม้กวาด ที่ตักขยะ แปรงล้างห้องน้ำ เป็นต้น

4) ครุภัณฑ์บริการ ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น

งานอาคารสถานที่ เป็นการจัดการอาคารเรียน ได้แก่ ห้องเรียน ห้องอเนกประสงค์ การจัดพื้นที่ใช้สอย ส่วนประกอบของอาคาร การจัดสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้เหมาะสม และมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้จัดประสบการณ์ทั้งในและนอกห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก และวัสดุอุปกรณ์สำหรับบริการเด็กและบุคลากร เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน

2. การจัดการศึกษา

ศูนย์ จัดการศึกษาโดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ ให้การดูแลให้ข้อเสนอคำปรึกษาตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์ จัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ และในหัวข้อนี้จะกล่าวถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยตรง คือ งานวิชาการ ดังนี้

งานวิชาการ ถือว่าเป็นงานหลักของศูนย์ เป็นการจัดประสบการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนของศูนย์ ตามหลักสูตร แนวการจัดประสบการณ์และกิจกรรม และประเมินพัฒนาการของเด็ก ของกรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการดังนี้

2.1 หลักสูตร

หลักสูตรของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เพื่อเตรียมความพร้อมแก่เด็ก ใช้หลักสูตรตามแนวของกรมการศาสนา และหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พ.ศ. 2540 ของกระทรวงศึกษาธิการ และหัวข้อนี้จะกล่าวถึง ความมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบข่ายและเนื้อหาสาระ และเวลาเรียน มีรายละเอียดดังนี้

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรก่อนประถมศึกษา ต้องการให้เด็กที่ผ่านการศึกษา
อบรมจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ตามมาตรฐานคุณ
ลักษณะของเด็ก ของกรมการศาสนา ดังนี้ (กรมการศาสนา. 2542ข : 33)

1. ด้านร่างกาย เด็กมีสุขภาพดี มีสุขอนามัยที่เหมาะสม มีการเจริญเติบโต
เหมาะสมกับวัย และใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กประสานสัมพันธ์กัน
2. ด้านบุคลิกภาพ เด็กมีนิสัยร่าเริง แจ่มใส มีความสุข และมีความรู้สึที่ดี
ต่อตนเองและผู้อื่น มีกิจกรรมร่ายกายแบบไทยทั้งกาย วาจาใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักฟังตนเอง
มีความรับผิดชอบ รู้จักยืดหยุ่น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัว
3. ด้านคุณธรรม เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับ
ผิดชอบ ทำความดีและมีจิตใจที่ผ่องใส มีวินัย สติ กตัญญู เมตตากรุณา อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด
ขยัน และไม่เห็นแก่ตัว
4. ด้านสังคม เด็กเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รู้จักเคารพในสิทธิหน้าที่ของตน
เองและผู้อื่น ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สามารถเล่นและ
ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ รู้จักแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี รักษา
ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เห็นคุณค่าในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ รู้จักรักษา และใช้
ทรัพยากรของชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ด้านสติปัญญา เด็กมีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาให้เหมาะสม
กับวัย มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ใฝ่รู้ กล้าคิด กล้าถาม กล้าพูด กล้าทำ รู้จักแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วย
ตนเอง สามารถแก้ปัญหา และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้เหมาะสมกับวัย
มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานคุณลักษณะของเด็ก ตามแนวทางการดำเนินงานของศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะของเด็กมีดังนี้ (กรมการศาสนา.
2542ก : 34 - 37 ; กรมวิชาการ. 2540 : 10 - 18)

1. มาตรฐานคุณลักษณะของเด็ก ด้านร่างกาย

อายุ 3 – 4 ปี เด็กมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีน้ำหนักและส่วนสูงตาม
เกณฑ์ สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ และเดินตามเส้น
บนพื้นได้ และใช้กล้ามเนื้อเล็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตัดกระดาษเป็นชิ้นส่วนได้ และเขียนวงกลม
ตามแบบได้

อายุ 4–5 ปี เด็กมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้ เดินตามเส้นบนพื้นได้ และกระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ และใช้กล้ามเนื้อเล็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษให้อยู่ในแนวเส้นตรงตามที่กำหนดให้ และวาดภาพคนที่มีส่วนประกอบของร่างกายประมาณ 5–6 ส่วนได้

อายุ 5–6 ปี เด็กมีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เดินบนกระดานไม้ทรงตัวได้ วิ่งได้รวดเร็วและหยุดได้ทันที และกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้ และใช้กล้ามเนื้อเล็กทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตัดกระดาษตามเส้นโค้งได้ และเขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้

2. มาตรฐานคุณลักษณะของเด็ก ด้านอารมณ์

อายุ 3–4 ปี เด็กร่าเริง แจ่มใส แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกได้บางขณะ เล่นตามจินตนาการได้และเริ่มแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์

อายุ 4–5 ปี เด็กร่าเริง แจ่มใส แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกได้บางขณะ เริ่มแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ รู้จักเลือกเล่น ทำงานตามที่ตนชอบและสนใจ และรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

อายุ 5–6 ปี เด็กร่าเริง แจ่มใส แสดงออกทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รู้หน้าที่ของตนเองและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักเลือกเล่น ทำงานตามที่ตนชอบและสนใจ และเริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น และมีความสุขที่มาโรงเรียน

3. มาตรฐานคุณลักษณะของเด็ก ด้านสังคม

อายุ 3–4 ปี เด็กเริ่มปฏิบัติตามกฎ กติกาง่าย ๆ รู้จักทำงานที่ได้รับมอบหมายและเด็กช่วยเหลือตัวเองได้ เช่น สามารถล้างมือได้ รินน้ำได้ เริ่มรู้จักใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม และเริ่มรับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง

อายุ 4–5 ปี เด็กเริ่มปฏิบัติตามกติกาง่าย ๆ ของห้องเรียน รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ดูแลรักษาสິงแวดล้อมใกล้ตัว แต่งตัวได้ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง สามารถแต่งตัวได้ รับประทานอาหารด้วยตนเอง รู้จักทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำ ห้องส้วม เล่นร่วมกับเพื่อน มีความอดทนรอคอยในช่วงสั้น ๆ รู้จักการให้อภัยและการขอโทษ

อายุ 5–6 ปี เด็กเริ่มปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน ช่วยเหลือผู้อื่น ดูแลรักษาสິงแวดล้อมใกล้ตัว ทำความสะอาดร่างกายได้ รู้จักใช้เครื่องใช้ในการรับประทานอาหารได้อย่างถูกต้อง รู้จักการรอคอยและมีมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

4. มาตรฐานคุณลักษณะของเด็ก ด้านสติปัญญา

อายุ 3 – 4 ปี เด็กสามารถฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งง่ายๆ ได้ บอกชื่อตนเองได้ บอกสิ่งที่ต้องการได้ สามารถตอบโดยใช้ประโยคสั้น ๆ จับคู่สีต่าง ๆ ได้ประมาณ 3 - 4 สี เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ตามขนาดได้ นับปากเปล่า 1 – 3 ได้ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ วาดภาพตามความพอใจของตนและร้องเพลง ท่องคำคล้องจองสั้น ๆ ได้

อายุ 4 – 5 ปี เด็กสามารถฟังแล้วปฏิบัติตามคำสั่งที่ต่อเนื่องได้ บอกชื่อนามสกุลของตนได้ เล่าเรื่องที่พบเห็นได้ เขียนภาพและสัญลักษณ์ตามความต้องการของตนเองได้ ซึ่และบอกสีได้ประมาณ 4 – 6 สี นับปากเปล่า 1 - 5 ได้ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ และเล่านิทานหรือเรื่องราวตามจินตนาการของตนได้

อายุ 5 – 6 ปี เด็กสามารถฟังแล้วเล่าถ่ายทอดได้ บอกชื่อนามสกุลที่อยู่ ได้ แสดงท่าทางตามคำสั่งได้ถูกต้อง บอกชื่อนามสกุลของตนตามแบบได้ แสดงท่าทางตามคำสั่งได้ นับ 1 – 10 ได้ จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ ใช้สิ่งของรอบ ๆ ตัวเป็นสื่อสมมุติในการเล่น วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้ เล่านิทาน เล่าสิ่งที่ตนคิดและเคลื่อนไหวท่าทาง และเล่นบทบาทสมมุติตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการได้

ขอบข่ายและเนื้อหาสาระ

ประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดให้เด็ก ประกอบด้วยทักษะพื้นฐานการศึกษา 4 กลุ่ม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการตามวัย และสามารถเรียนต่อในระดับประถมศึกษาได้ ดังนี้

1. การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย

เนื้อหา เน้นเรื่องการฝึกทักษะการฟังและพูด มารยาทในการฟังและพูด ฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือ สายตา และการฟังเพื่อเตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียน

จุดประสงค์ เพื่อให้เด็กฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง ฟัง และพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ แสดงมารยาทในการฟัง พูด เคลื่อนกายจากซ้ายไปขวาได้ ใช้ประสาทและมือให้สัมพันธ์กัน

รายการประสบการณ์ เช่น ความพร้อมในการฟัง ความพร้อมในการพูด ความพร้อมในการอ่าน และความพร้อมในการเขียน เป็นต้น

2. การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหา มุ่งปูพื้นฐานให้รู้จักเปรียบเทียบ คิด และคำนวณขั้นพื้นฐาน

จุดประสงค์ เพื่อให้เด็กรู้จักการสังเกต เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ได้ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนักและปริมาณ จัดตำแหน่งสิ่งของได้ จัดลำดับเหตุการณ์และเวลาได้ นับจำนวนได้ และบอกความหมายของคำว่ามี และไม่มีได้

รายการประสบการณ์ เช่น การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก และปริมาณ ตำแหน่งสิ่งของ ไกล - ใกล้ บน - ล่าง และหน้า - หลัง การจัดลำดับเวลาก่อน หลัง การนับปากเปล่า 1 - 30 การเปรียบเทียบจำนวนโดยการจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง การนับโดยรู้ค่าและความหมาย จำนวน 1 - 10 รู้ความหมายของคำว่ามี และไม่มี และการจัดสิ่งของเป็นหมวดหมู่

3. การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

เนื้อหา ประกอบด้วย ประสบการณ์อันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในสังคม ความสนใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และแก้ไขปัญหาคด้วยเหตุผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

จุดประสงค์ เพื่อปลูกฝังให้มีสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร การเล่นพักผ่อน ขับถ่าย และรักษาความสะอาด การช่วยเหลือตัวเองและผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุและโรคภัย และปลูกฝังให้มีสังคมนิสัยที่ดี

รายการประสบการณ์ เช่น บอกชื่อ สกุล วันเดือนปีเกิดของตน บิดา มารดา และอาชีพผู้ปกครอง บอกที่อยู่และสถานที่ใกล้เคียงกับศูนย์ และบุคคลอื่นที่ควรรู้จักในศูนย์ เป็นต้น

4. การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เนื้อหา ประสบการณ์ที่ปูพื้นฐานทางอารมณ์ จิตใจ ปลูกฝังเด็กให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมไทย รักสิ่งสวยงาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

จุดประสงค์ เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ค่านิยมไทย ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปลูกฝังสังคมนิสัยที่ดี ปลูกฝังความมีระเบียบ วินัย ส่งเสริมให้ชื่นชมในสิ่งที่สวยงาม และซาบซึ้งในเพลงและดนตรี ฝึกประสาทสัมผัส ปลูกฝังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และส่งเสริมพลานามัยร่างกายของเด็ก

รายการประสบการณ์ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ และการทดลองเกี่ยวกับสี การประดิษฐ์ การปั้น พิมพ์ ฝึก ตัด ปะ ร้อย สาน และม้วน การแสดงออกศิลปะตามความเป็นจริง และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 การจัดประสบการณ์และกิจกรรมประจำวัน

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามตารางประจำวัน โดยมีครูที่เลี้ยงทำ
หน้าที่จัดเตรียม และดำเนินการจัดประสบการณ์ ดังนี้ (กมล รอดคล้าย. 2537 : 72 – 73 , 81 – 84)

1. วางแผนการสอน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมและเพียงพอสำหรับเด็กทุกคน
จัดแบ่งเวลาจัดกิจกรรมแต่ละประเภทให้เหมาะสมกับตารางกิจกรรม
2. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้เด็กได้พัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติ
ปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และความคิดสร้างสรรค์
3. ดูแลและส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น การรับประทานอาหาร การพักผ่อน
นอนหลับ ให้รับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักโภชนาการ ให้รู้จักจับถายเป็นเวลา รู้จักรักษา
ความสะอาดของร่างกาย ผอม และเล็บ เป็นต้น
4. ปลุกฝังลักษณะนิสัยที่ดีทั้งทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ขนบธรรมเนียม
ประเพณี และวัฒนธรรมให้แก่เด็ก
5. ประเมินพัฒนาการของเด็กแต่ละด้านด้วยความตั้งใจเสมอทั้งรายบุคคลและ
กลุ่มบุคคล พร้อมรายงานผู้บริหารศูนย์ และผู้ปกครองเด็ก
6. ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันพัฒนาเด็กให้
บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดกิจกรรมตามตารางประจำวัน

การจัดกิจกรรมของศูนย์ ตามตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้ (กมล รอดคล้าย.
2537 : 84 - 87)

1. การต้อนรับ ครูต้อนรับเด็ก สัมผัสร่างกายเด็ก ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดี
และอบอุ่น ทำให้ครูทราบว่าเด็กสุขภาพปกติหรือไม่ ตัวร้อนหรือไม่
2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ครูช่วยปลุกฝังให้เด็กมีความรัก ความเอาใจใส่
สิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว เช่น เก็บเศษกระดาษ และใบไม้ เป็นต้น
3. กิจกรรมยามเช้า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากเคารพธงชาติ ควรเปิดโอกาสให้
เด็กได้แสดงออก โดยการออกมาเล่าเรื่องหรือนำแถวกายบริหาร และเสริมจริยธรรมให้กับเด็ก โดย
เน้นการสร้างบรรยากาศที่สบายและไม่เคร่งเครียด
4. กิจกรรมเสรี ครูควรเตรียมกิจกรรมหลายๆ อย่างไว้ให้เด็กได้เลือกเล่นตาม
ความสนใจ จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก จึงควรให้เด็กใช้เวลาช่วงนี้ให้มาก

5. อาหารว่าง ควรให้เด็กคืบนมสด ในกรณีไม่มีให้ทดแทนด้วยผลไม้ในท้องถิ่น เช่น กล้วยน้ำว้า เป็นต้น

6. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด สติปัญญาผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เล่านิทาน การทดลอง การทัศนศึกษา ฯลฯ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานโดยใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

7. กิจกรรมกลางแจ้ง จัดในช่วงเช้าเพราะอากาศไม่ร้อนจัด และควรใช้บริเวณที่ร่มรื่น โดยจัดได้ทั้งการเคลื่อนไหว เกมการละเล่นและให้เล่นเครื่องเล่นกลางแจ้ง

8. กิจกรรมผ่อนคลายเป็นเพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายจากกิจกรรมที่ใช้แรงหรือพลังงานมากโดยให้เด็กนั่งสบาย ร้องเพลง หรือเล่านิทานสั้น ๆ และควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ผ่อนคลายโดยใช้เวลาประมาณ 10 นาที

9. การรับประทานอาหารกลางวัน ก่อนการรับประทานอาหารให้เด็กล้างมือให้สะอาด เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้วให้เด็กแปรงฟันให้เรียบร้อย

10. การนอนหรือพักผ่อน เป็นช่วงสำคัญเพราะเด็กควรได้พักผ่อนร่างกาย สถานที่นอนอาจแตกต่างกันหาก อากาศถ่ายเทได้สะดวก หากเด็กคนใดนอนไม่หลับไม่ควรบังคับเขาอาจจะพักผ่อนเงียบๆ โดยไม่ให้รบกวนผู้อื่น ครูไม่ควรให้เด็กรู้สึกว่าการบังคับให้นอน ก่อนและหลังตื่นนอนควรเน้นให้เด็กได้ช่วยกันปูที่นอนและเก็บที่นอน

11. กิจกรรมอิสระ หลังจากตื่นนอนหากช่วงนี้ผู้ปกครองมารับก็ให้เด็กกลับบ้านได้ ส่วนเด็กที่อยู่ครูควรส่งเสริมประสบการณ์ที่ยังขาดอยู่หรือให้เด็กเล่นอิสระก็ได้

ตารางกิจกรรมประจำวัน : 8.30 น. ต้อนรับเด็ก

8.30 – 8.40 น. พัฒนาสิ่งแวดล้อม

8.45 – 9.00 น. เคารพธงชาติ และสวดมนต์

9.00 – 9.10 น. กิจกรรมยามเช้า

9.10 – 10.10 น. กิจกรรมเสรี

10.10 – 10.30 น. อาหารว่าง

10.30 – 10.45 น. กิจกรรมเสริมประสบการณ์

10.45 – 11.15 น. กิจกรรมกลางแจ้ง

11.15 – 11.30 น. กิจกรรมผ่อนคลายเป็น

11.30 – 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

12.00 – 14.00 น. สวดมนต์ ทำจิตใจให้สงบ และนอนพักผ่อน

14.00 น. เป็นต้นไป กิจกรรมอิสระ

เวลาเรียน การจัดการเรียนการสอน กำหนดเวลาเรียน 2 ภาคเรียน โดยมีเวลาเรียน 200 - 300 วัน/ปี เรียนทุกวัน ยกเว้นเสาร์และอาทิตย์หรือวันธรรมสวนะ และการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวันเริ่มตั้งแต่ เวลา 09.00 – 15.00 น.

2.3 การประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็ก เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันที่ครูจะต้องประเมินอย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน เพื่อนำผลมาใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรมพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน (กรมวิชาการ. 2540 : 68 - 78) โดยมีหลักการ ขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือสำหรับประเมินดังนี้ (กมล รอดคล้าย. 2537 : 92 - 94 ; กรมการศาสนา. 2542ข : 23 - 24 , 38)

หลักการ

การประเมินพัฒนาการเด็กต้องประเมินเป็นรายบุคคลให้ครบทุกด้านอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และต้องสะสมผลงานของเด็กเป็นรายบุคคล ตามสภาพความเป็นจริง อย่างเป็นระบบ มีการวางแผน การใช้เครื่องมือ การจดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และไม่ใช้แบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

ขั้นตอนการประเมิน

ควรทำความเข้าใจคุณลักษณะของเด็กทุกด้าน ทุกช่วงอายุ วางแผน เลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการประเมินพัฒนาการของเด็ก ก่อนที่จะประเมินและบันทึก ควรอ่านคำอธิบายขั้นตอนวิธีใช้เครื่องมือในคู่มืออย่างละเอียด ประเมินและสรุปผลจากผลการประเมินหลายๆ ครั้งมิใช่เพียงครั้งเดียวเพราะอาจทำให้ผิดพลาดได้ และรายงานผลไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปกครองเด็กทางสมุดประจำตัวเด็ก

วิธีการและเครื่องมือสำหรับการประเมินพัฒนาการเด็ก

1. วิธีการสังเกต ครูควรสังเกตเด็กขณะเล่น เรียนและทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งที่เป็นหมู่คณะและรายบุคคล เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านต่างๆ เมื่อมีอะไรผิดปกติขึ้นในตัวเด็ก ครูจะได้ทราบและเข้าใจสาเหตุ และสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ เพราะเด็กไม่สามารถบอกเล่าความต้องการอันแท้จริงให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้ทั้งหมด

เครื่องมือสำหรับการประเมิน ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก ใช้บันทึกเหตุการณ์ที่เป็นพฤติกรรมเฉพาะของเด็ก แบบบันทึกรายวัน ใช้บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ช่วยพิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคล ทำให้มีข้อมูลสำหรับวินิจฉัยและให้คำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้อง แบบสำรวจรายการ ช่วยวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ค่อนข้างละเอียดเหมาะสมกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา และแบบบันทึกการเลือกตามมุม

ของเด็ก ช่วยบันทึกสิ่งที่เด็กเลือกมุมเล่น ทำให้ทราบว่าภายในหนึ่งสัปดาห์เด็กชอบเล่นมุมบ้าน มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมบล็อก โดยมีจำนวนครั้งที่เลือกเล่นมุมนั้นมากที่สุด และเลือกมุมที่น้อยที่สุดตามลำดับ

2. วิธีการสนทนา วิธีนี้ใช้ได้ดีทั้งที่เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล ตั้งแต่เริ่มต้นสอน กำลังสอน และหลังจากสอนแล้ว เพื่อถามเรื่องราวและประสบการณ์ตามที่เด็กได้พบเห็น

เครื่องมือสำหรับการประเมิน ได้แก่ แบบบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกรายวัน เพื่อประเมินการสนทนาตามความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาทางด้านการใช้ภาษา ควรจะจัดเป็นอันดับดีมาก คือ พอใช้ เด็กคนใดที่จะต้องแก้ไขหรือส่งเสริมควรบันทึกไว้ในบันทึกนั้น

3. วิธีการตรวจผลงาน วิธีนี้ได้จากการสะสมผลงานของเด็ก เช่น สมุดทำงาน ภาพเขียน สิ่งประดิษฐ์ ฯลฯ ที่นำมาตรวจ ทั้งนี้โดยจัดเป็นกลุ่มตามอันดับคุณภาพของงาน เพื่อจะได้ดูความเคลื่อนไหวทางการพัฒนาการของเด็ก ถ้าเด็กอยู่ในอันดับดีแสดงว่าการเรียนมีผลดีเป็นที่ต้องการ ตรงข้ามถ้าเด็กอยู่ในอันดับต่ำครูต้องแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอน และควรเก็บผลงานของเด็กไว้เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

4. วิธีการใช้ข้อสอบปากเปล่า เหมาะกับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งยังอ่านและเขียนไม่ได้

5. การใช้ข้อทดสอบ ใช้สอบถามเด็กเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นหลักฐานควรใช้วิธีนี้น้อยภาคเรียนละครั้ง ควรจัดข้อสอบให้มีคุณภาพเหมาะสมกับเด็ก และควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ คือ ภาพชัดเจน เนื้อหาหาตรงกับวัตถุประสงค์ที่สอน

การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา จะเลือกวิธีประเมินแบบใดขึ้นอยู่กับลักษณะวิชา วัยของเด็ก ตลอดจนความมุ่งหมายของการประเมินแต่ละคราวไป ซึ่งควรพิจารณาและนำวิธีประเมินผลมาใช้ให้เหมาะสม ควรใช้วิธีสังเกต สนทนาและตรวจผลงานให้มากที่สุดสำหรับข้อทดสอบให้ใช้น้อยที่สุดและควรใช้ในบางประสบการณ์เท่านั้น

การจัดการศึกษา จึงเป็นการจัดการศึกษาอบรมสำหรับเด็กวัยเรียนภายใต้การดูแลให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาจากคณะกรรมการบริหารศูนย์ เพื่อให้การจัดการศึกษาของศูนย์ เป็นไปตามหลักการจัดการศึกษา โดยมีครูพี่เลี้ยงทำหน้าที่จัดเตรียม ดำเนินการจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามหลักสูตรของกรมการศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ และประเมินผลพัฒนาการ เพื่อทำการแก้ไขปรับปรุงการจัดประสบการณ์และกิจกรรม และปรับปรุงพฤติกรรมเด็ก และรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้กับผู้ปกครองทราบ

3. การดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน จังหวัดบุรีรัมย์ จัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำนวนทั้งสิ้น 221 ตั้งอยู่ใน 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ดำเนินงานจัดการศึกษาอบรม เพื่อให้บริการ ผู้ปกครอง 12,419 คน ให้การศึกษาอบรมเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3-5 ปี จำนวน 12,500 คน มี ครูพี่เลี้ยงให้การดูแลอบรม จำนวน 625 คน และสรุปผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในด้าน ต่าง ๆ ได้ดังนี้ (กลุ่มส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม. 2545 : 2 - 12)

ผลการดำเนินงาน

1. ด้านการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการ

1) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการแต่งตั้ง คณะกรรมการ บริหารศูนย์ ตามระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542 ครบทุก ศูนย์

2) มีการบริหารอยู่ในรูปคณะกรรมการ โดยเจ้าอาวาสวัดเป็นผู้บริหารศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และทำหน้าที่บริหารศูนย์ ตามคำแนะนำของคณะกรรมการศูนย์ ซึ่งประกอบ ด้วย กรรมการที่ปรึกษาศูนย์ คือ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสวัดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนสถานศึกษาใกล้เคียง และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน 5 คน

3) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ก่อให้เกิดการร่วมมือร่วมใจระหว่างวัด ศูนย์ ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครองและชุมชน สนับสนุนการบริหารงานในศูนย์และส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

2. ด้านบุคลากร

1) เจ้าอาวาสวัดที่ตั้งศูนย์ จำนวน 221 รูป เป็นผู้บริหารศูนย์

2) ครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน จำแนกตาม วุฒิทางการศึกษาดำรงระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 0.16 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 26.24 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 ระดับ อนุปริญญา จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 14.24 และระดับปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็น ร้อยละ 7.84 และครูพี่เลี้ยงที่ผ่านการอบรมตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพครูพี่เลี้ยงในการดูแล อบรมเด็ก จำนวน 383 คน คิดเป็นร้อยละ 61.28

3. ด้านงบประมาณ ศูนย์ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากกรมการศาสนา ในปี งบประมาณ 2545 จำนวนทั้งสิ้น 38,787,500 บาท เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยงเดือนละ 3,000 บาท เป็นเวลา 12 เดือน จำนวน 625 คน จำนวน 22,500,000 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์การ เรียนการสอน จัดให้เด็ก 12,500 คน ๆ ละ 150 บาท ต่อปี จำนวน 1,875,000 บาท ค่าพาหนะ

สำหรับนำเด็กส่งสถานศึกษา จัดให้เด็ก 12,500 คน ๆ ละ 3 บาท ต่อปี จำนวน 37,500 บาท
ค่าอาหารเสริม (นม) จัดให้เด็ก 12,500 คน ๆ ละ 5 บาท จำนวน 230 วัน จำนวน 14,375,000 บาท

4. ด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียนส่วนใหญ่ใช้อาคารเสนาสนะของวัดเป็นหลัก มีศูนย์
อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนน้อยที่มีอาคารเรียนเฉพาะ สภาพแวดล้อมภายใน
วัดช่วยในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก

ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ ทางจังหวัดดำเนินการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดประ
สพการณ์ในห้องเรียนและมอบให้ศูนย์ วัสดุอุปกรณ์มีสภาพดี ปลอดภัย นำใช้ แต่ปริมาณไม่เพียงพอ
ส่วนวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดประสพการณ์นอกห้องเรียนได้รับบริจาคจากภาคเอกชน และการ
สนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศูนย์ตั้งอยู่ในเขตบริการ

ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

จากการประเมินการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในปีงบประมาณ
2543 ได้พบปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง ได้แก่ (กลุ่มส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม. 2543 : 13 - 14)

1. การบริหารในรูปคณะกรรมการ พบว่า มีความเข้าใจ และความร่วมมือระหว่างวัด
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ครูพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง และชุมชน ยังมีไม่มากเท่าที่ควร ส่งผลทำให้
การดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดยังไม่มีประสิทธิภาพ
2. มีอัตราเข้า ออกของครูพี่เลี้ยงตลอดเวลา ทำให้ศูนย์ ขาดแคลนครูพี่เลี้ยงที่มีประ
สพการณ์ในการจัดประสพการณ์และกิจกรรมให้แก่เด็กในศูนย์
3. ครูพี่เลี้ยงส่วนหนึ่งยังไม่ได้รับการอบรมตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพทำให้มี
ความรู้ความเข้าใจในการดูแลเด็กและการปฏิบัติงานในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ไม่มากพอ
ทำให้การจัดประสพการณ์และกิจกรรมยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
4. ศูนย์ส่วนใหญ่ยังไม่มีอาคารเรียนเฉพาะ ยังคงใช้อาคารเสนาสนะของวัดที่อยู่ใน
สภาพมั่นคงปลอดภัย และสภาพพอใช้การได้เป็นหลัก
5. วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ได้รับมอบยังไม่ตรงกับความต้องการของครูพี่เลี้ยง
ที่จะใช้สอน และศูนย์ ยังไม่มีโอกาสเป็นผู้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับจัดประ
สพการณ์และกิจกรรมแก่เด็ก

6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ในการจัดการศึกษาอบรมของศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ยังมีไม่มาก

เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาว่าศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ มี
การดำเนินงานหรือมีประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ได้แก่ การบริหารงาน

ทั่วไป และการจัดการศึกษาของศูนย์ว่ามีประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ มากน้อยเพียงใด ดังนั้นในหัวข้อต่อไปจะได้กล่าวถึงความหมายของประสิทธิผล ประสิทธิผลของศูนย์ และการประเมินประสิทธิผลในตอนต่อไป

4. ประสิทธิผล : ความหมาย ประสิทธิผลของศูนย์ และการประเมินประสิทธิผล

ความหมายของประสิทธิผล

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของประสิทธิผลไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536 : 97) กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง การที่องค์การสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร (2536 : 169) กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์

บุญเรือน หมั่นทรัพย์ (2538 : 39 ; อ้างอิงจาก Hall. 1991) กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์การในแง่ของความสามารถขององค์การในการหาทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมมาสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 3) กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่บรรลุผลการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน หรือ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel. 1991 : 398) กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูง นักเรียนมีการพัฒนาเจตคติในทางบวก และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี และสามารถแก้ไขปัญหภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง การที่องค์การสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ

ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบของกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 242 เป็นสถานพัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ที่จัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้การศึกษาอบรมเด็กก่อนวัยเรียน ตามหลักการจัดการศึกษาของศูนย์ และการเสนอแนะการบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารศูนย์ (กรมการศาสนา. 3542ก : 5)

ประสิทธิผลขององค์การที่จัดการศึกษา เกิดจากการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในส่วนประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดของกรมการศาสนา (2542ข : 22 – 23) เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ และผลที่เกิดกับตัวเด็ก

ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการ เป็นผลการดำเนินงานของ ที่เกิดจากการบริหารจัดการศูนย์ ซึ่งกมล รอดคล้าย (2537 : 60) ได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหรืองานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานกิจการ งานงบประมาณ งานบุคลากรของศูนย์ และงานอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและวัสดุอุปกรณ์ และการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์และกิจกรรมตามหลักสูตรของกรมการศาสนาและกระทรวงศึกษาธิการ และการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก

ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นผลที่เกิดกับตัวเด็ก ซึ่งเกิดจากการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ และวัตถุประสงค์ของศูนย์ที่กรมการศาสนา (2545ข. 1-5) กำหนดไว้ คือ เด็กมีความใกล้ชิดกับพุทธศาสนา ชุมชนได้รับการสงเคราะห์และผู้ปกครองเด็กได้รับการแบ่งเบาภาระ เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทย เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของกรมการศาสนา

การประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลขององค์การ มี 3 แนวทาง ดังนี้ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2533 : 33 ; อ้างอิงจาก ภรณ์ กิริติบุตร. 2529)

1) การประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย (Goal Model of Organization Effectiveness) เป็นการพิจารณาว่าองค์การมีประสิทธิผลหรือไม่ โดยดูที่ผลว่าบรรลุเป้าหมายขององค์การหรือไม่ หรือใช้เป้าหมายเป็นเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ

2) การประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ - ทรัพยากร (The System Resource Model of Organization Effectiveness) เป็นการประเมินในความสามารถขององค์การในการแสวงหาประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งเน้นที่ปัจจัยป้อนเข้า (Input) มากกว่าผลผลิต (Output) เช่น การเปรียบเทียบความสามารถการแสวงหาทรัพยากรระหว่างองค์การ ถ้าพบว่าองค์การสามารถแสวงหาทรัพยากรจากสิ่งแวดล้อมได้มากกว่าองค์การนั้นจะมีประสิทธิผลมากกว่า เป็นต้น

3) การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The Multiple Criteria of Effectiveness) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิผลขององค์การ โดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ในการวัดประเมินผล

ซึ่งพิจารณาจากตัวแปรหลักที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กร และแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

การประเมินประสิทธิผลทั้ง 3 แนวทางนี้ ภรณ์ กิริติบุตร (2529 : 187) ได้กล่าวว่า การประเมินประสิทธิผลโดยการใช้หลายเกณฑ์มีความเหมาะสมกว่า เพราะการประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย อาจพบข้อบกพร่องเพราะองค์กรอาจมีหลายเป้าหมาย และเป้าหมายขององค์กรอาจจะใช้เป็นเกณฑ์วัดไม่ได้ และการประเมินประสิทธิผลในแง่ของระบบ – ทรัพยากร เน้นแต่ปัจจัยป้อนเข้า (Input) ปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจ

เปรมสุริย์ เชื่อมทอง (2536 : 12 ; อ้างอิงจาก สิวา สิวานันท์. 2522) กล่าวถึง วิธีประเมินประสิทธิผลของงานมี 4 วิธี คือ การจดบันทึกปริมาณงาน การใช้มาตราประเมิน การตรวจสอบ (Checklist) และวิธีการเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการประเมินทีละคู่ ในจำนวนทั้ง 4 วิธีนี้ วิธีการที่นิยมใช้ในการประเมินประสิทธิผลของงาน ก็คือ มาตราประเมินค่า ส่วนบุคคลที่ทำหน้าที่ในการประเมินประสิทธิผลของงานจำแนกเป็น 5 ประเภท คือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา คณะกรรมการนอกหน่วยงาน และผู้ที่รับผิดชอบงานหรือตัวเองเป็นผู้ประเมิน

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตามที่กรมการศาสนา (2545ข. 22 – 23) ได้จำแนกไว้ 2 ด้าน คือ การประเมินประสิทธิผลในด้านผลการดำเนินงาน และการประเมินประสิทธิผลในด้านผลที่เกิดกับตัวเด็ก ซึ่งการประเมินประสิทธิผลแต่ละด้านมีขอบข่ายการประเมิน ผู้ประเมิน และเครื่องมือที่จะประเมินประสิทธิผลดังนี้

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลการดำเนินงาน พิจารณาจากระดับการดำเนินงานหรือระดับการปฏิบัติ ตามที่กรมการศาสนา (2542ก : 5) กำหนดไว้ คือ การสนับสนุนการจัดการศึกษาจากคณะกรรมการบริหาร การรับเด็กเข้าเรียน การบริการ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียน การรับเงิน การเบิกจ่าย การเก็บรักษา การจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมเงินอุดหนุนทั่วไปทุกประเภท การพัฒนาครูพี่เลี้ยง การจัดสวัสดิการใน การจัดห้องเรียน ห้องอเนกประสงค์ พื้นที่ใช้สอย สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารเรียน การจัดวัสดุอุปกรณ์สำหรับทำกิจกรรมของเด็กและการปฏิบัติงานของบุคลากรใน การจัดเตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรของกรมการศาสนาและกระทรวงศึกษาธิการ การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก และรายงานผลพัฒนาการของเด็กให้กับผู้ปกครองทราบ

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลการดำเนินงาน ผู้ประเมิน คือ ครูพี่เลี้ยง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวของลิเคอร์ต์ ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลที่เกิดกับตัวเด็ก พิจารณาจากระดับความสำเร็จของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ กรมการศาสนา (2542ข : 1 – 5) กำหนดไว้ กล่าวคือ ให้การสงเคราะห์ชุมชน และช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้เด็กและประชาชนมีความใกล้ชิดกับวัด การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทางพุทธศาสนา และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และเด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของกรมการศาสนา

การประเมินประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลที่เกิดกับตัวเด็ก ให้ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเด็กเป็นผู้ประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ประเมินเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวของลิเคอร์ท ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

5. บรรณกรรมและงานวิจัยที่มาของตัวแปร

ได้มีนักวิจัยใช้ตัวแปรต้น เช่น ขนาดของโรงเรียน สถานที่ตั้ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

1. ขนาด และสถานที่ตั้ง ของโรงเรียน

เรด และคนอื่น ๆ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Reid and others. 1988) พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยด้านโรงเรียน ซึ่งกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ใช้ขนาดและที่ตั้งของโรงเรียนในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันไปตามขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน และขนาดและที่ตั้งของโรงเรียน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน

อาร์ม จันทวานิช และคนอื่น ๆ (2527 : 16) ได้วิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ขนาดของโรงเรียน และทำเลที่ตั้งแตกต่างกันทำให้ประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ และตั้งอยู่ในทำเลที่มีความเจริญมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง (2536 : 39) กล่าวว่า ลักษณะของโรงเรียน คือ ที่ตั้งและขนาดของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่ และตั้งอยู่ในชุมชนที่เจริญ มีเศรษฐกิจที่ดี จะมีประสิทธิผลสูงกว่าโรงเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม

วีระศักดิ์ บุญประกอบ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศึกษากระบวนการบริหารกับผลสัมฤทธิ์ของการจัดการอบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดหนองคาย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมีความแตกต่างกันตามขนาดของศูนย์

จากการวิจัยข้างต้น ตัวแปรขนาด และที่ตั้งของโรงเรียนมีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในทางบวก รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ผู้วิจัยจึงพิจารณากำหนดตัวแปรขนาด และสถานที่ตั้งของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เป็นตัวแปรต้นเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

2. วุฒิการศึกษา และประสบการณ์

เรด และคนอื่น ๆ (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Reid and others. 1988) พบว่า ปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ปัจจัยด้านบุคลากร และกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536 : 37) ได้สรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียนจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยทางด้านบุคลากรที่เกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ประสบการณ์และการศึกษา และได้ใช้ประสบการณ์ และการศึกษาในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างไปตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร

วิสุทธิ ราตรี (2532 : 129) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท พบว่า ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการ

ยุทธนา ปฐมชาติ (2540 : 157 – 159) ได้วิจัยสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา แตกต่างกันตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน ครูที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านอนุบาลศึกษามีสมรรถภาพการสอนดีกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาวิชาเอกอื่น

ปาริชาติ ไชยสถิตย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความรู้และการปฏิบัติงานในการดูแลเด็กของครูพี่เลี้ยง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่มีระดับการศึกษาสูง ปฏิบัติงานในการดูแลเด็กในได้มากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า เพราะระดับการศึกษาของครูพี่เลี้ยงมีผลต่อการมีความรู้ในการดูแลเด็ก

สุพรรณิกา พึ่งทอง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการความรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยงของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา

12 พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความต้องการความรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากการวิจัยข้างต้น ตัวแปรวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งมีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน รวมทั้งมีผลต่อสมรรถภาพการสอนของครู ความต้องการความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน และมีผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงพิจารณากำหนดตัวแปรวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นตัวแปรต้นเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง มีส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่บ้าน และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มีหน้าที่จัดการศึกษาอบรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กเช่นกัน ถ้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยส่งเสริมให้ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ก็จะทำให้เกิดผลดีต่อการจัดการศึกษาอบรมแก่เด็ก ในตอนนี้จะกล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญของการมีส่วนร่วม และกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

3.1 ความหมายของผู้ปกครอง

มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของผู้ปกครอง เช่น วรรณาท รักสกุลไทย (2537 : 169) กล่าวถึงผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก รวมถึงบิดา มารดา ญาติ และผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ดังกล่าว อรุณี หรดาล (2536 : 6) กล่าวถึงผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นอาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติที่ใกล้ชิดกับเด็ก ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็ก พรรณนิภา สันติพงษ์ (2526 : 8) กล่าวถึงผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดาหรือบุคคลอื่นที่พ่อแม่ไว้วางใจ ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็ก และทรงพร สุทธิธรรม (2534 : 31) กล่าวถึงผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือบุคคลที่รับเด็กไว้ดูแลทำหน้าที่ให้การอุปการะ อบรมเลี้ยงดู ตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็ก

ผู้ปกครอง จึงหมายถึง บิดา มารดา ญาติ ผู้ได้รับมอบหมาย และบุคคลที่รับเด็กไว้ดูแลทำหน้าที่ให้การอุปการะ อบรมเลี้ยงดูตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็ก

3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เช่น อรุณี หรดาล. (2536 : 7) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมให้เด็ก การให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันพัฒนาเด็ก ทิศนา เขมมณี และคณะ (2535 : 145) และกุลยา ดันติผลาชีวะ (2544 : 30) กล่าวถึง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองร่วมกับครูและโรงเรียนเพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จึงหมายถึง การที่ผู้ปกครองร่วมมือกับครู โรงเรียน และชุมชนส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เต็มตามศักยภาพ

3.3 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองมีความสำคัญ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นครูคนแรกที่ทำให้การศึกษาแก่เด็กที่บ้าน การจัดการศึกษาที่สถานศึกษามีความต่อเนื่องกับที่บ้าน ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนจึงเกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญและให้โอกาสกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอาจกล่าวได้ดังนี้ (อรุณี หรดาล. 2536 : 9 - 12)

3.3.1 ความสำคัญต่อเด็ก ทำให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับบุคลากรในสถานศึกษา สนใจที่จะร่วมกิจกรรมกับทางสถานศึกษา และทำให้เด็กมีพัฒนาการทางปัญญา

3.3.2 ความสำคัญต่อผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกับทางสถานศึกษา ผู้ปกครองได้รับความรู้ทางด้านพัฒนาการเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และสามารถนำไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดู เสริมความรู้และประสบการณ์กับเด็กที่บ้าน

3.3.3 ความสำคัญต่อสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมตรงกับความสนใจและคำนึงถึงตัวเด็ก และมีแหล่งความรู้จากผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ กับทางสถานศึกษา

3.4 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

สำหรับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถจำแนกได้ 3 ด้านดังนี้ (อรุณี หรดาล. 2536 : 57 - 66)

3.4.1 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง (Parent Education) เป็นการช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก รู้วิธีการเลี้ยงดู และแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

3.4.2 การส่งเสริมประสบการณ์แก่เด็ก จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

3.4.2.1 การเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กที่บ้าน ด้วยการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน เสริมความรู้เด็กให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กได้เรียนมาจากสถานศึกษา กระตุ้นให้เด็กทำงานตามที่ครูมอบหมาย เตรียมความพร้อมให้เด็กด้วยการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมตามวัยตามความต้องการและความสนใจ ตลอดจนให้โอกาสเด็กได้ช่วยเหลือตัวเอง เช่น การแต่งตัว เป็นต้น

3.4.2.2 การเสริมประสบการณ์ให้แก่เด็กที่สถานศึกษา ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กในสถานศึกษาด้วยการเป็นผู้ช่วยครู ช่วยดูแลเด็กขณะทำกิจกรรม ช่วยครูเตรียมอุปกรณ์การสอน ช่วยครูสอนบางกิจกรรม ช่วยตรวจงานเด็ก เป็นวิทยากรพิเศษตามความสามารถเฉพาะด้านเพื่อสนองความสนใจตามความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก

3.4.2.3 การสนับสนุนสถานศึกษา จำแนกเป็น 2 ชนิด คือ

1) การสนับสนุนวัสดุ สิ่งของและทรัพย์สิน ที่ได้จากการบริจาคจากผู้ปกครอง เพื่อนำไปสนับสนุนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์แก่เด็ก เช่น การให้เครื่องเล่นสนาม และของเล่น โต๊ะเก้าอี้ การให้ทุนการศึกษาและการให้สนับสนุนอาหารกลางวัน เป็นต้น

2) การสนับสนุนแรงงานจากผู้ปกครอง เพื่อช่วยสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำสีอาคาร การซ่อมแซมเครื่องเล่นสนาม โต๊ะเก้าอี้ ช่วยประกอบอาหาร ช่วยดูแลเด็กและจัดเตรียมเสื้อผ้า เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จึงมี 2 ทาง คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่บ้าน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เข้าไปรวมกิจกรรมการเรียนการสอนกับทางสถานศึกษา และการสนับสนุนสถานศึกษาทางด้านการบริจาคทรัพย์สิน วัสดุ สิ่งของ และแรงงาน

จากงานวิจัยของ สุภาวดี ชูติชูเดช (2524 : 103) ได้วิจัยเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชนะเลิศการประกวดกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ส่งเข้าประกวด พบว่า ปัจจัยทางด้านความร่วมมือของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาเด็กเล็กที่ชนะเลิศการประกวด

กมล รอดคล้าย และคณะ (2539 : 87 - 92) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมพัฒนาศูนย์ ด้วยการช่วยเหลือแรงงานทำอาหารเลี้ยงเด็กและช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน

สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร (วัฒนา ชันทะชา. 2543 : 40 ; อ้างอิงจากสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร. 2535) กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานกับศูนย์เด็กเล็ก

จากการวิจัยข้างต้น ตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก ผู้วิจัยจึงพิจารณากำหนดตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นตัวแปรต้นเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

การประเมินการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาจากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนของ

สุคาพร สวนจิตต์ (2544 : 140 -141) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ คือ จากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

หัตถดาว ลอโรจน์วงศ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็กเล็ก ของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็กเล็กมากที่สุด คือ การสนับสนุนจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเด็ก และผู้นำท้องถิ่น รองลงมา คือ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ และปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ การสนับสนุนจากคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเจ้าหน้าที่ไม่เต็มที่ เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีการดำเนินงานของ ผู้ปกครองและผู้นำชุมชนขาดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของเท่าที่ควรทำให้ผู้ดูแลเด็กเป็นฝ่ายรับภาระหนัก ผู้ดูแลเด็กไม่ค่อยได้รับการอบรมและทักษะการผลิตสื่อ ผู้ดูแลเด็กลาออกบ่อย ทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง และผู้ปกครองยากจนไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้

รัฐดาว พิศาลพงศ์ (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด กรมการศาสนา ในภาคตะวันออก พบว่า ผู้บริหารศูนย์ เป็นเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งศูนย์นั้น ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงประมาณ 1 ใน 4 ยังไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย มีครูพี่เลี้ยงจำนวนหนึ่งยังไม่เข้าใจการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก สภาพโดยทั่วไปของ พบว่า 80% ของศูนย์ มีลักษณะที่เหมาะสมร่มรื่นและปลอดภัย 10% ของศูนย์ ยังไม่มีเครื่องเล่นสนาม 41.2% ของศูนย์ ยังไม่ได้จัดโครงการอาหารกลางวัน 23% ของศูนย์ มีจำนวนส้วมไม่เพียงพอสำหรับเด็ก และ 9.8% ของศูนย์ ยังคิมน้ำบ่อซึ่งอาจจะไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ศูนย์ส่วนมากเก็บค่าบำรุงจากผู้ปกครองเด็กในอัตราค่าสุด 30 – 100 บาท ต่อเดือน และ 21.6% ของศูนย์ ไม่เก็บค่าบำรุง ปัญหาอุปสรรค คือ รายได้ไม่พอเพียงกับค่าใช้จ่าย ของเล่นและเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอ วัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอและชำรุด ผู้บริหารศูนย์ และครูพี่เลี้ยงต้องการรับความช่วยเหลือทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ติดตามประเมินผลโครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา พบว่า ศูนย์ จำนวนหนึ่งไม่มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกกรมการศาสนา บุคลากรในศูนย์ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ และครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำ ยังไม่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการสอนเด็กก่อนวัยเรียน ถึงแม้จะได้รับการอบรมการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนแต่ยังขาดทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ศูนย์ ส่วนใหญ่มีสื่อการเรียนการสอนไม่

เพียงพอกับจำนวนเด็ก ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่มีอาคารเรียนเฉพาะคงใช้อาคารเสนาสนะของวัด การประเมินพัฒนาการเด็ก พบว่าพัฒนาทางด้านร่างกายผ่านเกณฑ์ ส่วนการพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมต่ำกว่าเกณฑ์ โครงการนี้ช่วยแบ่งเบาภาระแก่ผู้ปกครองได้ไปทำงานหารายได้ให้ครอบครัวและเป็นการใช้ทรัพยากรในวัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าแก่ชุมชน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า การพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมต่ำกว่าเกณฑ์ เพราะครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนเพียงพอ งบประมาณที่ได้รับจากกรมการศาสนาให้ล่าช้า งบประมาณไม่เพียงพอเป็นค่าตอบแทนครูและบริหารงานในศูนย์ เอกชนและชุมชนยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ ค่อนข้างน้อย และศูนย์ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และงบประมาณ

กมล รอดคล้าย และคณะ (2539 : 87 - 92) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สังกัดกรมการศาสนา พบว่า ศูนย์ ส่วนใหญ่บริการเด็กในชุมชนเกษตรกรรม ผู้บริหารศูนย์ ผ่านอบรมมีความรู้เพียงพอต่อการบริหารศูนย์ ครูพี่เลี้ยงที่ได้รับการอบรมมีความรู้ไม่เพียงพอ อาคารสถานที่เหมาะสมร่มรื่น บุคลากรเพียงพอในการปฏิบัติงานในศูนย์ งบประมาณต้องอาศัยจากแหล่งอื่น ส่วนมากได้จากผู้ปกครอง และจากการบริจาคจากชุมชนรอบวัดเพื่อเป็นค่าเล่าเรียนและค่าอาหารกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่พบ คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมพัฒนาศูนย์ ด้วยการช่วยเหลือแรงงานทำอาหารเลี้ยงเด็กและช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ครูพี่เลี้ยงให้การดูแลอนามัยเด็กและการดูแลโภชนาการเป็นหลัก ปัญหาที่พบ คือ งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับพัฒนาการเรียนการสอน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเพราะขาดการปรึกษาหารือระหว่างวัดกับชุมชน ผู้ปกครองกับครู ขาดสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและเครื่องเล่นสำหรับเด็ก การอบรมครูยังมีน้อย อาคารเรียนไม่เป็นสัดส่วน ไม่มีห้องที่จำเป็นสำหรับเด็ก อาหารกลางวันไม่พอเพียง เด็กขาดความพร้อม เพราะผู้ปกครองยังขาดการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับเด็กเพราะต้องออกไปหารายได้

เชิดศักดิ์ โฉวาสินธุ์ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการเลี้ยงดูของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดกรมการศาสนา ผลการวิจัย พบว่า ระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดกรมการศาสนา มีพฤติกรรมการยึดตัวเองเป็นจุดศูนย์กลาง หรือยังไม่เกิดพฤติกรรมจริยธรรมกระจายตัว ตั้งแต่ร้อยละ 11.6 ถึง ร้อยละ 61.9 จำนวนนักเรียนที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางจริยธรรม ตั้งแต่ร้อยละ 9.6 ถึงร้อยละ 49.9 และนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม ร้อยละ 16.4 ถึงร้อยละ 78.8 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจริยธรรมรวม ระหว่าง 7.319 – 9.585 อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีพฤติกรรมจริยธรรม

ทางด้านความเอื้อเพื่อสูงสุด และพฤติกรรมทางจริยธรรมทางด้านความเสียสละต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เกิดในเด็กของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดกรมการศาสนาอยู่ในระหว่างการพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ เด็กบางคนเกิดพัฒนาทางด้านพฤติกรรมทางจริยธรรมบางด้านแล้ว และบางคนยังไม่เกิดการพัฒนา

งานวิจัยต่างประเทศ

บุฟอร์ด (Buford. 1977 : 5687 – A) ศึกษาทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนในระดับอนุบาล พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนควรได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมการเรียนอนุบาลการเรียนการสอนควรเน้นพัฒนาการเด็กทางด้านอารมณ์ รองลงไป คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึที่ดีต่อตนเองมากที่สุด

อัลบิวรี (Albury. 1977 : 5688 – A) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเกณฑ์สำหรับใช้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลในท้องถิ่น พบว่า เกณฑ์ที่ใช้จัดตั้งควรมีเรื่องของสถานการณ์ งบประมาณ การสรรหาครู ตำราเรียน หลักสูตร การผลิตวัสดุอุปกรณ์ จำนวนนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ และความต้องการของชุมชน

ฟิเคอร์โร และคนอื่นๆ (Figueroa and other. 1985 : 74 – 77) ศึกษาบทบาทและวิธีการประเมินความรู้ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวัด 4 วิธี วิธีแรก คือ การวัดโดยใช้อายุตามปฏิทินเป็นเกณฑ์ พบว่า เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่อาจบอกได้ว่ามีสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด วิธีที่สอง ใช้การวัดระดับสติปัญญาของเด็กตามหลักเกณฑ์และไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในการประเมินการฝึกปฏิบัติได้ วิธีที่สาม ใช้วิธีการประเมินความสามารถหรือความสนใจ โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ดูปฏิบัติการตอบสนองในขณะที่เด็กทำกิจกรรม พบว่า วิธีการนี้ดีที่สุด และวิธีที่สี่ ใช้แบบทดสอบที่มีมาตรฐานตามหลักการของจิตวิทยา พัฒนาการและต้องมีความเที่ยงตรง วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ดีอีกวิธีหนึ่งซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินในทางวิชาการได้

จาคู และจาสเน (Jadue and Jasne. 1989 : 11A) ได้ ศึกษาประสิทธิผลของการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ในกลุ่มเด็กที่มีสถานภาพรายได้ต่ำในประเทศชิลี โดยศึกษากับเด็ก 90 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนครึ่งวันจำนวน 30 คน กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเต็มวัน จำนวน 30 คน และกลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนจำนวน 30 คน เครื่องมือสำหรับการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางความพร้อม 3 ด้าน คือ สังกัปพื้นฐาน แบบทดสอบ อักษร และแบบทดสอบภาพ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาครึ่งวันได้คะแนนจากแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับสูงกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาครึ่งวันได้คะแนนจากแบบทดสอบสูงกว่าพื้นฐานและแบบทดสอบอักษรสูงกว่ากลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาเต็มวันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะเป้าหมายของสถานศึกษาก่อนวัยเรียนเต็มวันเป็นเชิงสังคมมากกว่าการศึกษาและการวัดเป็นการวัดเฉพาะทักษะความพร้อมทางการศึกษา ส่วนกลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาเต็มวันและ กลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนได้คะแนนแบบทดสอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ลาร์กิน (Larkin. 1992 : 397 – A) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษาในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทมาก มีงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมากมาย ได้แก่ การสื่อสารกับครูและผู้ปกครอง การบริหารงานบุคคล การแสวงหางบสนับสนุนและพัฒนาบุคลากร

อุดมลักษณ์ วงศ์เจริญ (Udomluck Wongcharoen. 1984 : 5A) ได้ศึกษาเจตคติของผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับคุณภาพของโปรแกรมการอบรมดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทย โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าผู้ปกครองมีเจตคติต่อลักษณะคุณภาพของศูนย์อบรมดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศไทยแตกต่างกันหรือไม่ โดยศึกษาจากผู้ปกครองเด็ก อายุ 3 – 6 ปี จำนวน 384 คน ที่มีบุตรได้รับการอบรมดูแลของภาครัฐและเอกชน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเจตคติต่อการดูแลเด็ก สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Multivariate ANOVA และ Univariate ANOVA) การวิเคราะห์จำแนก (Discriminant analysis) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ผลการวิจัย พบว่า เจตคติของผู้ปกครองเด็กที่เข้ารับการอบรมดูแลจากสถานศึกษาก่อนวัยเรียนของภาครัฐและเอกชนที่มีต่อคุณภาพการอบรมดูแลเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องการบริการเสริมของสถานศึกษา ความร่วมมือระหว่างบ้านกับสถานศึกษา กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางการ การปฏิบัติการสอนของครู และพื้นที่ การบริการเสริมของสถานศึกษาเป็นตัวแปรจำแนกเจตคติต่อคุณภาพของการอบรมดูแลเด็กของผู้ปกครองได้ดีที่สุด และพบว่ามีตัวแปร 6 ตัวแปร ที่สามารถทำนายเจตคติของผู้ปกครองต่อคุณภาพการอบรมดูแลเด็กได้อย่างมีนัยสำคัญ

จากวรรณกรรมและงานวิจัย จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาของศูนย์ ครัวพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นไปทางด้านการดูแลอนามัยเด็กและการดูแลโภชนาการเป็นหลัก และจากการประเมินพัฒนาการของเด็ก พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์ มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญาผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมต่ำกว่าเกณฑ์ และยังพบว่าเด็กบางรายขาดความพร้อม เพราะศูนย์ ขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์และเครื่องเล่นสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้ปกครองยังขาดการปรึกษาร่วมกับครูพี่เลี้ยงและไม่มีเวลาให้กับเด็ก เพราะต้องออกไปหารายได้

การบริการของศูนย์ พบว่าบางศูนย์ มีอาหารกลางวันไม่พอเพียงสำหรับเด็ก บางศูนย์ ยังไม่มีการบริการโครงการอาหารกลางวัน และมีการบริการน้ำดื่มโดยใช้น้ำบ่อให้เด็กดื่มซึ่งอาจจะไม่ปลอดภัยสำหรับเด็ก

งบประมาณ ได้รับจากกรมการศาสนาλάχ่า ไม่เพียงพอสำหรับเป็นค่าตอบแทน ครูพี่เลี้ยง ใช้สำหรับการบริหารงาน และใช้พัฒนาการเรียนการสอนในศูนย์ ต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้ปกครอง การรับบริจาคจากชุมชนรอบวัดและการเก็บค่าบำรุงจากผู้ปกครอง เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน และค่าอาหารกลางวันของศูนย์

บุคลากร ครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาค่ำ มีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็กแต่มีอัตราเข้าออกสูง ครูพี่เลี้ยงบางส่วนขาดความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและประสบการณ์การสอน เด็ก ขาดทักษะในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน

อาคารเรียนของศูนย์ ไม่มีอาคารเรียนเฉพาะแต่ใช้อาคารเสนาสนะของวัดแทน แต่มีความร่มรื่นและปลอดภัย บางศูนย์ มีของเล่น เครื่องเล่นสนามและมีสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอสำหรับเด็ก ห้องเรียนในอาคารเรียนถูกแบ่งไม่เป็นสัดส่วน ไม่มีห้องที่จำเป็นสำหรับเด็ก จำนวนตัวไม่เพียงพอสำหรับเด็ก และวัสดุ ครุภัณฑ์ในอาคารเรียนไม่เพียงพอและมีสภาพชำรุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
 4. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล
 7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน และผู้ปกครอง จำนวน 12,419 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 ศูนย์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 288 คน และผู้ปกครอง จำนวน 432 คน จากกลุ่มตัวอย่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 144 ศูนย์ ได้มาด้วยวิธีการดังนี้

1. การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองที่ใช้ในการวิจัย โดยตารางเครซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง จำนวน 242 คน และจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 375 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 144 ศูนย์
2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง ดำเนินการดังนี้

2.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างศูนย์ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน โดยใช้ขนาดของศูนย์ เป็นระดับชั้น (Strata) ได้ศูนย์ขนาดใหญ่ จำนวน 39 ศูนย์ ศูนย์ขนาดกลาง จำนวน 35 ศูนย์ และศูนย์ขนาดเล็ก จำนวน 70 ศูนย์

2.2 เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไข ครูพี่เลี้ยง ศูนย์ละ 2 คน และผู้ปกครอง ศูนย์ละ 3 คน จากศูนย์ขนาดใหญ่ ศูนย์ขนาดกลาง และศูนย์ขนาดเล็ก ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง จำนวน 288 คน และผู้ปกครอง จำนวน 432 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของศูนย์

ศูนย์จำแนกตามขนาด	ประชากรศูนย์	กลุ่มตัวอย่าง		
		ศูนย์	ครูพี่เลี้ยง (คน)	ผู้ปกครอง (คน)
ขนาดใหญ่	60	39	78	117
ขนาดกลาง	54	35	70	105
ขนาดเล็ก	107	70	140	210
รวม	221	144	288	432

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชุด ดังนี้

- ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 3 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำแนกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ มีข้อคำถาม 25 ข้อ และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีข้อคำถาม 18 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของ ลิเคอร์ท มี 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

- ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และสถานที่ตั้งศูนย์ เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีข้อคำถาม 18 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของ ลิเคอร์ท มี 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

2. สร้างข้อกระทงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามโครงสร้างเนื้อหา และความมุ่งหมายของงานวิจัย จำนวน 2 ชุด ดังนี้

2.1 ชุดที่ 1 สำหรับครูพี่เลี้ยง มี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อกระทงที่ถามเกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วัสดุการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อกระทงที่ถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านการบริหารศูนย์ จำนวน 25 ข้อ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำนวน 18 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาในเอกสารแนวทางการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา (กรมการศาสนา. 2542ข : 2 – 5 , 33 – 37) และเนื้อหาในเอกสารระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วย ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542 (กรมการศาสนา. 2542ก : 5 – 7)

2.2 ชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง มี 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อกระทงที่ถามเกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วัสดุการศึกษา จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อกระทงที่ถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ สุดาพร สอนจิตต์ (2544 : 140 – 141) ตอนที่ 3 เป็นข้อกระทงที่ถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเนื้อหาในเอกสารแนวทางการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ กรมการศาสนา (กรมการศาสนา. 2542ข : 2 – 5 , 33 – 37)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้ง 2 ชุด เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำ ปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพทางด้านความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity) และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อความให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่

เขียนไว้ โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536 : 124) ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรง อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ สุพิพรรณ พัฒนพาณิชย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ บุญรอด ไก่แก้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

นายลวด แก้วโธสง ศึกษาธิการอำเภอกระสัง สำนักงานศึกษาธิการอำเภอกระสัง
อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

5. นำแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพทางด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำเสนอประธานและกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำไปทดลองใช้

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มละ 30 คน รวม 60 คน และนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ เท่ากับ .91 และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เท่ากับ .92 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เท่ากับ .81 และตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เท่ากับ .91

7. ปรับปรุงข้อกระทงแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำ และนำเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำและแก้ไขปรับปรุง และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง

แบบสอบถามงานวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
จำนวน 4 ข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด
ของข้อ 1 - 3 และเติมระยะเวลาการทำงานเป็นครูพี่เลี้ยงในข้อ 4

1. ขนาดของศูนย์ ของท่าน
 - ☐ ขนาดใหญ่ จำนวนเด็กตั้งแต่ 81 คนขึ้นไป
 - ☐ ขนาดกลาง จำนวนเด็ก 61 – 80 คน
 - ☐ ขนาดเล็ก จำนวนเด็ก 1 – 60 คน
2. สถานที่ตั้งศูนย์ ของท่าน
 - ☐ ในเขตเทศบาล
 - ☐ นอกเขตเทศบาล
3. วุฒิการศึกษาของท่าน
 - ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า
 - ☐ สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3
4. ท่านทำงานเป็นครูพี่เลี้ยงมาแล้ว ปี เดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ใน
แต่ละตอนให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความของแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของ
ท่าน มีเกณฑ์ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามการบริหารจัดการศูนย์

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม

ข้อ	การบริหารจัดการศูนย์	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรม.....	..✓.				
00	การจัดประสบการณ์และกิจกรรมของศูนย์ตามตารางกิจกรรมประจำวัน.....		..✓.			

การแปลความหมายจากตัวอย่าง

ข้อ 0 แสดงว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเหมาะสมกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ 00 แสดงว่า การจัดประสบการณ์และกิจกรรมของศูนย์ ตามตารางกิจกรรมประจำวันอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
0	การดำเนินงานของศูนย์ช่วยให้เด็กมีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนา.....		✓..			
00	การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้ผู้มีเวลาไปประกอบอาชีพส่วนตัว.....	✓..				

การแปลความหมายจากตัวอย่าง

ข้อ 0 แสดงว่า การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้ผู้มีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมาก

ข้อ 00 แสดงว่า การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้ผู้มีเวลาไปประกอบอาชีพส่วนตัวอยู่ในระดับมากที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง

แบบสอบถามงานวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วุฒิการศึกษา ขนาดของศูนย์ และสถานที่ตั้งศูนย์ จำนวน 3 ข้อ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
ที่สุด

1. วุฒิการศึกษาของท่าน

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

☐ สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ศูนย์ที่บุตรหลานท่านไปเรียนมีจำนวนเด็ก

☐ ขนาดใหญ่ จำนวนเด็กตั้งแต่ 81 คนขึ้นไป

☐ ขนาดกลาง จำนวนเด็ก 61 – 80 คน

☐ ขนาดเล็ก จำนวนเด็ก 1 – 60 คน

3. ศูนย์ที่บุตรหลานของท่านไปเรียนตั้งอยู่

☐ ในเขตเทศบาล

☐ นอกเขตเทศบาล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความของแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน มีเกณฑ์ดังนี้

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติ	อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติ	อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติ	อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติ	อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	ท่านได้อ่านหนังสือให้เด็กฟังที่บ้าน.....	✓ ...				
00	ท่านช่วยครูที่เลี้ยงจัดกิจกรรมในห้องเรียน.....		✓ ..			

การแปลความหมายจากตัวอย่าง

ข้อ 0 แสดงว่า ท่านได้อ่านหนังสือให้เด็กฟังที่บ้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ 00 แสดงว่า ท่านช่วยครูที่เลี้ยงจัดกิจกรรมในห้องเรียนอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความของแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน มีเกณฑ์ดังนี้

5	หมายถึง	มีความสำเร็จ	อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความสำเร็จ	อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีความสำเร็จ	อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	4	1
0	การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้เด็กมีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนา.....		✓ ...			
00	การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้ท่านมีเวลาไปประกอบอาชีพส่วนตัว.....	✓				

การแปลความหมายจากตัวอย่าง

ข้อ 0 แสดงว่า การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้เด็กมีความใกล้ชิดพระพุทธศาสนา
อยู่ในระดับมาก

ข้อ 00 แสดงว่า การดำเนินงานของศูนย์ ช่วยให้ท่านมีเวลาไปประกอบอาชีพส่วนตัว
อยู่ในระดับมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอรับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และนำส่งศึกษาธิการ
จังหวัดบุรีรัมย์ และศึกษาธิการอำเภอที่มีกลุ่มตัวอย่างศูนย์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูพี่เลี้ยง
และผู้ปกครอง สังกัดกลุ่มตัวอย่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงศึกษาธิการอำเภอ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้นักวิชาการศึกษาประจำ
สำนักงานศึกษาอำเภอที่มีกลุ่มตัวอย่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดแห่งละ 1 คน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการตามกำหนดเวลา ดังนี้
 - 3.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักวิชาการ
ศึกษาเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยพร้อมแบบสอบถามให้ศึกษาธิการอำเภอด้วยตัวเอง จำนวน 10 อำเภอ
ใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์
 - 3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้นักวิชาการ
ศึกษาเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยพร้อมแบบสอบถามให้ศึกษาธิการอำเภอ จำนวน 11 อำเภอ ในที่ประชุม
ประจำเดือนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์
 - 3.3 ผู้ช่วยผู้วิจัยแต่ละอำเภอดำเนินการแจกแบบสอบถามชุดที่ 1 ให้ครูพี่เลี้ยงในศูนย์ที่
เป็นกลุ่มตัวอย่างศูนย์ละ 2 คน เป็นผู้ตอบ และแบบสอบถาม ชุดที่ 2 ให้ผู้ปกครอง ในศูนย์ที่เป็น
กลุ่มตัวอย่างศูนย์ละ 3 คน เป็นผู้ตอบ และให้ช่วยเก็บแบบสอบถามกลับคืนจากผู้ตอบ ใช้ระยะ
เวลา 3 สัปดาห์
4. ผู้วิจัยไปปรับเปลี่ยนแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากผู้ช่วยผู้วิจัย และนำมาคัดเลือกแบบสอบถาม
ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำมาสรุป วิเคราะห์ข้อมูล และอภิปรายผลต่อไป
5. ผู้วิจัยคัดเลือกแบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ที่มีความสมบูรณ์ ได้แบบสอบถามที่มี
ความสมบูรณ์ ชุดที่ 1 ที่ครูพี่เลี้ยงตอบ จำนวน 278 ชุด และชุดที่ 2 ที่ผู้ปกครองตอบ จำนวน 421 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ให้รหัสแบบสอบถามตอนที่ 1 ทั้ง 2 ชุด และบันทึกในแฟ้มข้อมูล
2. บันทึกคะแนนแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และชุดที่ 2 ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และบันทึกในแฟ้มข้อมูล

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ดังนี้

3.1 หาความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3.2 หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนแบบสอบถามแต่ละตอน และแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม ชุดที่ 1 ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ และตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ และชุดที่ 2 ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามเกณฑ์ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9)

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 หาค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนแบบสอบถามชุดที่ 1 ตอนที่ 1 ข้อที่ 4 ประสิทธิภาพการทำงานของครูพี่เลี้ยง ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่างครูพี่เลี้ยง เท่ากับ 6.58 และใช้จำแนกประสิทธิภาพการทำงานของครูพี่เลี้ยงดังนี้

- 1) ถ้าครูพี่เลี้ยงมีประสิทธิภาพการทำงาน มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง จัดเป็นกลุ่มมีประสิทธิภาพการทำงานมาก
- 2) ถ้าครูพี่เลี้ยงมีประสิทธิภาพการทำงาน น้อยกว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง จัดเป็นกลุ่มมีประสิทธิภาพการทำงานน้อย

3.4 หากค่าสถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนแบบสอบถามชุดที่ 2 ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง เท่ากับ 3.47 และใช้จำแนกการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

- 1) ถ้าผู้ปกครองแต่ละราย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของการมีส่วนร่วม มากกว่าหรือเท่ากับ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง จัดเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
- 2) ถ้าผู้ปกครองแต่ละราย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของการมีส่วนร่วม น้อยกว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง จัดเป็นกลุ่มการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

3.5 ทดสอบค่าที (t-test Independent Sample) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระ คือ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษาของครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง ประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

3.6 วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรอิสระ ขนาดของศูนย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วุฒิกการศึกษาของครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง

1.2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1.3 หาค่าร้อยละ กลุ่มระดับประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง และกลุ่มระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

1.4 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายด้านและรายข้อ

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

3.1 การทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 3 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างให้ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ และเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงานโดยการทดสอบค่าที (t-test Independent Sample)

3.2 การทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 4 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Sample)

3.3 การทดสอบสมมุติฐาน ข้อที่ 5 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ และเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent Sample)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์เพื่อในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผล และการแปลความหมายผลจากข้อมูลดังนี้

N	แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ ใน t-test
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ ใน One-Way ANOVA
SS	แทน ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
df	แทน ระดับขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนและร้อยละของครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

2.2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในรายชื่อ

2) ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในรายชื่อ

3) ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในรายชื่อ

3. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และ ประสิทธิภาพการทำงาน

4. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง

5. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนและร้อยละของครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และประสิทธิภาพการทำงานของครูพี่เลี้ยง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง และ
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรอิสระ	ครูพี่เลี้ยง		ผู้ปกครอง	
	N	ร้อยละ	N	ร้อยละ
1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง				
- ครูพี่เลี้ยง	278	39.77	-	-
- ผู้ปกครอง	-	-	421	60.22
2. ขนาดของศูนย์				
- ขนาดใหญ่	77	27.70	112	26.60
- ขนาดกลาง	68	24.46	99	23.52
- ขนาดเล็ก	133	47.84	210	49.88
รวม	278	100.00	421	100.00
3. สถานที่ตั้งศูนย์				
- ในเขตเทศบาล	32	11.51	49	11.64
- นอกเขตเทศบาล	246	88.49	372	88.36
รวม	278	100.00	421	100.00
4. วุฒิการศึกษา				
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า	27	9.71	256	60.81
- สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3	251	90.29	165	39.19
รวม	278	100.00	421	100.00
5. ประสบการณ์การทำงาน				
- ประสบการณ์การทำงานมาก	147	52.88	-	-
- ประสบการณ์การทำงานน้อย	131	47.12	-	-
รวม	278	100.00	-	-
6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				
- การมีส่วนร่วมระดับมาก	-	-	215	51.07
- การมีส่วนร่วมระดับน้อย	-	-	206	48.93
รวม	-	-	421	100.00

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นครูพี่เลี้ยง จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 39.77 และเป็นผู้ปกครอง จำนวน 421 คิดเป็นร้อยละ 60.22 ครูพี่เลี้ยงที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ขนาดเล็ก จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 47.84 เมื่อพิจารณาตาม สถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ที่ตั้งอยู่นอก เขตเทศบาล จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 88.47 เมื่อพิจารณาตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครู พี่เลี้ยงที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 251 คน คิด เป็นร้อยละ 90.29 เมื่อพิจารณาจากประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์ มีประสบการณ์การทำงานมาก จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 52.88 และประสบการณ์การทำงานน้อย จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 47.12

กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นผู้ปกครองของเด็กในศูนย์ ขนาดเล็ก จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 49.88 เมื่อพิจารณาตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า กลุ่มตัว อย่างผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ปกครองของเด็กในศูนย์ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 88.36 เมื่อพิจารณาตามวุฒิการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองที่ ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 60.81 เมื่อพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับกิจกรรมของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ ระดับมาก จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 51.07 และระดับน้อย จำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 48.93

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองในภาพรวม

กลุ่มตัวอย่าง	ประสิทธิผลของศูนย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ครูพี่เลี้ยง	การบริหารจัดการศูนย์	3.75	.45	มาก
	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.00	.44	มาก
ผู้ปกครอง	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	3.91	.46	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$ และ 4.00) และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

2.2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ของครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง รายข้อ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในรายข้อ ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
 ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง

ข้อที่	ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารศูนย์	3.62	.90	มาก
2	การสำรวจเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3 – 5 ปี	4.26	.73	มาก
3	การรับเด็กตามกำหนดเวลาของกรมการศาสนา	4.29	.71	มาก
4	การจัดทำบัญชีรายชื่อและทะเบียนเด็กเป็นปัจจุบัน	4.32	.70	มาก
5	การจัดอาหารกลางวันให้เด็ก	4.38	.82	มาก
6	การจัดอาหารเสริม (นม) ให้เด็ก	4.52	.72	มากที่สุด
7	การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็กตามกำหนดเวลา	3.89	.75	มาก
8	การจัดให้เด็กรับวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกัน โรคตามกำหนดเวลา	4.03	.93	มาก
9	การดูแลเด็กหลังเลิกเรียนจนกระทั่งผู้ปกครองมารับ	4.59	.59	มากที่สุด
10	การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของเด็ก	3.86	.84	มาก
11	การได้รับทรัพยากรสนับสนุนจากชุมชนเพื่อการดำเนินงานของศูนย์	3.08	1.18	ปานกลาง
12	การจัดทำบัญชีรับ จ่ายของศูนย์ เป็นปัจจุบัน	4.23	.79	มาก
13	การจัดทำทะเบียนคุมการใช้เงินของศูนย์ เป็นปัจจุบัน	4.25	.78	มาก
14	การจัดทำหลักฐานการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) เป็นปัจจุบัน	4.32	.86	มาก
15	การจัดให้ครูพี่เลี้ยงเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษา ดูงาน	2.82	1.20	ปานกลาง
16	การจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยง	2.23	1.11	น้อย
17	การจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยในห้องเรียนเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	3.15	.95	ปานกลาง
18	การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องนอน สี ดินน้ำมัน กระดาษ เพียงพอ	3.10	.98	ปานกลาง
19	การจัดเครื่องเล่นกลางแจ้งหลายชนิดสำหรับเด็กได้เล่น	3.26	1.09	ปานกลาง
20	การจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตู้เอกสาร โต๊ะทำงาน เพียงพอ	2.81	.99	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
21	การจัดกิจกรรมตามตารางการจัดกิจกรรมประจำวัน	3.75	.75	มาก
22	การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก	3.83	.69	มาก
23	การจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดของกรมการศาสนา	3.81	.73	มาก
24	การทำการประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ	3.74	.79	มาก
25	การทำรายงานผลพัฒนาการของเด็กแก่ผู้ปกครอง	3.53	.85	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์โดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .45) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.52$ และ 4.59) ในระดับมาก มีจำนวน 16 ข้อ ($\bar{X} 3.53 - 4.38$) ในระดับปานกลาง มีจำนวน 6 ข้อ ($\bar{X} 2.81 - 3.26$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อย 1 ข้อ ($\bar{X} = 2.23$)

2) ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในรายข้อ ผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง

ข้อที่	ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เด็กมีความใกล้ชิดวัดและพระพุทธศาสนา	4.53	.65	มากที่สุด
2	เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย จากพระสงฆ์	4.13	.77	มาก
3	เด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	4.14	.71	มาก
4	เด็กไม่มีการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด	3.24	.86	ปานกลาง
5	เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย	4.10	.70	มาก
6	เด็กมีความร่าเริง แจ่มใส	4.42	.58	มาก
7	เด็กมีการออกกำลังกายตามตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์	4.19	.72	มาก
8	เด็กเล่าเรื่องตามความคิดของตนเองได้	3.68	.76	มาก
9	เด็กช่วยเหลือตัวเอง เช่น การล้างมือ การแต่งกาย	4.06	.73	มาก
10	เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ	3.60	.74	มาก
11	เด็กรู้จักรักษา เก็บเข้าที่ ของเล่น ของใช้	3.80	.75	มาก
12	เด็กรู้จักรักษาสสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งเศษกระดาษลงในถังขยะ	3.91	.77	มาก
13	เด็กปฏิบัติตามกติกาของกลุ่มเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้	3.96	.72	มาก
14	เด็กช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงกับครอบครัวเด็กและ ชุมชน	4.08	.74	มาก
15	เด็กรู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือ สิ่งของของส่วนรวม	3.51	.73	มาก
16	เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนต่อไปในระดับประถมศึกษา	4.28	.70	มาก
17	ศูนย์ ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ	4.66	.59	มากที่สุด
18	เด็กเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่อยู่	3.81	.74	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 2 ข้อ ($\bar{X} = 4.66$ และ 4.53) ในระดับมาก มีจำนวน 15 ข้อ ($\bar{X} 3.51 - 4.42$) และในระดับปานกลาง มีจำนวน 1 ข้อ ($\bar{X} = 3.24$)

3) ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง เป็นรายข้อ ผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐาน และระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ข้อที่	ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เด็กมีความใกล้ชิดวัดและพระพุทธศาสนา	4.31	.78	มาก
2	เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยจากพระสงฆ์	4.00	.81	มาก
3	เด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	4.01	.76	มาก
4	เด็กไม่มีการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด	3.02	.99	ปานกลาง
5	เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย	4.08	.77	มาก
6	เด็กมีความร่าเริง แจ่มใส	4.38	.67	มาก
7	เด็กมีการออกกำลังกายตามตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์	4.06	.79	มาก
8	เด็กเล่าเรื่องตามความคิดของตนเองได้	3.60	.84	มาก
9	เด็กช่วยเหลือตัวเอง เช่น การล้างมือ การแต่งกาย	4.05	.79	มาก
10	เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ	3.57	.79	มาก
11	เด็กรู้จักรักษา เก็บเข้าที่ ของเล่น ของใช้	3.75	.83	มาก
12	เด็กรู้จักรักษาสสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งเศษกระดาษลงในถังขยะ	3.85	.76	มาก
13	เด็กปฏิบัติตามกติกาของกลุ่มเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้	3.82	.75	มาก
14	เด็กช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงกับครอบครัวเด็กและชุมชน	3.95	.79	มาก
15	เด็กรู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือ สิ่งของของส่วนรวม	3.46	.78	ปานกลาง
16	เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนต่อไปในระดับประถมศึกษา	4.19	.78	มาก
17	ศูนย์ ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ	4.60	.70	มากที่สุด
18	เด็กเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่อยู่	3.72	.77	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์โดยภาพรวม ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ที่อยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 1 ข้อ ($\bar{X}$ =

4.60) ในระดับมาก มีจำนวน 15 ข้อ ($\bar{X}$ 3.57 - 4.38) และในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ ($\bar{X}$ = 3.02 และ 3.46)

3. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ดังนี้

3.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ ผลดังตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์

ประสิทธิผลของศูนย์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
การบริหารจัดการศูนย์	ระหว่างกลุ่ม	2	3.12	1.56	8.26**
	ภายในกลุ่ม	276	51.85	.19	
	รวม	278	54.97		
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.85	1.42	7.55**
	ภายในกลุ่ม	276	51.85	.19	
	รวม	278	54.70		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 แสดงว่า ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่มีขนาดแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ ผลดังตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายคู่ระหว่างครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์

ขนาดของศูนย์ ประสิทธิผลของศูนย์	ขนาดใหญ่ (N = 39)	ขนาดกลาง (N = 35)	ขนาดเล็ก (N = 70)
การบริหารจัดการศูนย์	$\bar{X}$ 3.87	3.81	3.64
- ขนาดใหญ่	3.87	- .06	.24*
- ขนาดกลาง	3.81	-	.18*
- ขนาดเล็ก	3.64		-
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	$\bar{X}$ 4.13	4.08	3.90
- ขนาดใหญ่	4.13	- .05	.22*
- ขนาดกลาง	4.08	-	.17*
- ขนาดเล็ก	3.90		-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติ หน้าที่ในศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ขนาดใหญ่ กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ไม่แตกต่างกัน

ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิผลของศูนย์ ใน ด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิ ผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาด เล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ กับขนาด กลาง มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ไม่แตกต่างกัน

3.2 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
 ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง
 จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ ผลดังตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
 การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นรายด้าน ตามความคิดเห็นของ
 ครูพี่เลี้ยง จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์

ประสิทธิผลของศูนย์	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การบริหารจัดการศูนย์	3.90	.37	3.73	.45	2.12*
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.15	.46	3.98	.43	1.98*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 ที่มีสถานที่ตั้งศูนย์แตกต่างกันมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้ง
 อยู่ในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผล
 สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

3.3 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
 ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง
 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผลดังตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
 การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา
 ของครูพี่เลี้ยง

ประสิทธิผลของศูนย์	สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3		มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การบริหารจัดการศูนย์	3.75	.45	3.68	.39	-0.87
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.02	.44	3.86	.48	-1.84

จากตาราง 10 แสดงว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์
 ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน

3.4 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์
 ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง
 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผลดังตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน
 การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์
 การทำงานของครูพี่เลี้ยง

ประสิทธิผลของศูนย์	ประสบการณ์การทำงานมาก		ประสบการณ์การทำงานน้อย		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
การบริหารจัดการศูนย์	3.83	.43	3.65	.44	3.43**
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.07	.43	3.93	.45	2.71**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 11 แสดงว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด
 จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความคิดเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานมากมี
 ความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์
 ประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย

4. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง ผลดังตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง

ประสิทธิผลของศูนย์	ครูพี่เลี้ยง		ผู้ปกครอง		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.00	.44	3.91	.46	2.69**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 12 แสดงว่า ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์มีมากกว่าผู้ปกครอง

5. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ ผลดังตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์

ประสิทธิผลของศูนย์	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.86	1.43	6.93**
	ภายในกลุ่ม	419	86.34	.21	
	รวม	421	89.20		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 แสดงว่า ผู้ปกครองจากศูนย์ที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย ด้วยวิธีการของ เซฟเฟ ผลดังตาราง 14

ตาราง 14 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นรายคู่ระหว่างผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์

ขนาดของศูนย์ ประสิทธิผลของศูนย์	ขนาดใหญ่ (N = 39)	ขนาดกลาง (N = 35)	ขนาดเล็ก (N = 70)
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	$\bar{X}$ 3.99	4.01	3.83
- ขนาดใหญ่	3.99	- .01	.16*
- ขนาดกลาง	4.01	-	.17*
- ขนาดเล็ก	3.83		-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่า ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน

5.2 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์
ผลดังตาราง 15

ตาราง 15 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์

ประสิทธิผลของศูนย์	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	3.99	.43	3.90	.46	1.25

จากตาราง 15 แสดงว่า ผู้ปกครองจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ที่มีสถานที่ตั้งศูนย์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ไม่แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองจากศูนย์ที่ตั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีความคิดเห็นต่อผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน

5.3 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง ผลดังตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง

ประสิทธิผลของศูนย์	สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3		มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า		ค่า t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.04	.45	3.83	.45	-4.796**

จากตาราง 16 แสดงว่า ผู้ปกครองจากศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

5.4 เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลดังตาราง 17

ตาราง 17 การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

ประสิทธิผลของศูนย์	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง				ค่า t
	การมีส่วนร่วมระดับมาก		การมีส่วนร่วมระดับน้อย		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	4.14	.40	3.68	.40	-11.750**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของศูนย์ ต่างกัน มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับมากมีความเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับน้อย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง
4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง
3. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ บุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน
4. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง แตกต่างกัน

5. ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แตกต่างกัน

วิธีการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ มีขอบเขตศึกษา ประสิทธิภาพของศูนย์ 2 ด้าน คือ การบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ในพื้นที่ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 625 คน ผู้ปกครอง จำนวน 12,419 คน ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 221 ศูนย์ แบ่งตามขนาดของศูนย์เป็น 3 ขนาด คือ ศูนย์ขนาดใหญ่ จำนวน 60 ศูนย์ ศูนย์ขนาดกลาง จำนวน 54 ศูนย์ และศูนย์ขนาดเล็ก จำนวน 107 ศูนย์

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพี่เลี้ยง จำนวน 278 คน และผู้ปกครอง จำนวน 421 คน ในปีการศึกษา 2545 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของศูนย์ และเลือกสุ่มครูพี่เลี้ยงในกลุ่มตัวอย่างศูนย์ ศูนย์ละ 2 คน ผู้ปกครองในกลุ่มตัวอย่างศูนย์ ศูนย์ละ 3 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมี 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับครูพี่เลี้ยง มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ ตอนที่ 2 มี 2 ตอน คือ ตอนที่ 2.1 ถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ ตอนที่ 2.2 ถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ และวุฒิการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตอนที่ 3 ถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครอง
2. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างให้ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ และจำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษาของครูพี่เลี้ยง และประสบการณ์การทำงานของครูพี่เลี้ยง โดยทดสอบค่าที (t-test Independent Sample)
3. เปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง โดยทดสอบค่าที
4. เปรียบเทียบเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และถ้าพบความแตกต่างทำการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ้ และเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษาของผู้ปกครอง และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยทดสอบค่าที

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปตามความมุ่งหมายและสมมุติฐานที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

ความมุ่งหมายข้อ 1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง สรุปได้ว่า

1.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก

1.2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ความมุ่งหมายข้อ 2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ว่า

2.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ประสิทธิภาพของศูนย์ ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

2.3 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิกการศึกษา พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิกการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

ไม่แตกต่างกัน

2.4 ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย

ความมุ่งหมายข้อ 3. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์มีมากกว่าผู้ปกครอง

ความมุ่งหมายข้อ 4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ วุฒิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สรุปได้ว่า

4.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่า ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ไม่แตกต่างกัน

4.2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

4.3 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

4.4 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับมากมีความเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับน้อย

การอภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า "ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับปานกลาง"

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาดังกล่าว ได้พบว่า ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์อยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 2 ข้อ และอยู่ในระดับมากถึง 16 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมดในด้านนี้ 25 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อยเพียง 1 ข้อ คือ การจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยง ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์น่าจะพิจารณาตรวจสอบการจัดระบบสวัสดิการสำหรับครูพี่เลี้ยงให้เหมาะสม เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานบุคลากรของศูนย์ (กรมการศาสนา. 2542ข : 7, 31 ; กมล รอดคล้าย. 2537 : 77) ถ้าครูพี่เลี้ยงได้รับการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม จะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์ในทางที่ดีขึ้น

ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ได้พบว่า ทั้งครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันว่าประสิทธิผลของศูนย์ด้านนี้อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าศูนย์สามารถดำเนินการให้เกิดผลกับตัวเด็กตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ที่กรมการศาสนา (2545ข. 1-5) กำหนดไว้ เป็นต้นว่า การทำให้เด็กมีความใกล้ชิดวัดและพระพุทธศาสนา และการอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองเด็กได้รับการแบ่งเบาภาระในการอบรมเลี้ยงดูทำให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ

อย่างไรก็ตาม ยังมีเรื่องที่ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด ของเด็ก ที่อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการกำกับดูแลให้มีการบริการด้านสุขอนามัยเพื่อเป็นการป้องกันการเจ็บป่วย และทำให้เด็กมีสุขภาพอนามัยที่ดี โดยการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลมาทำการตรวจสุขภาพ เพื่อป้องกันปัญหาและรักษาอาการเจ็บป่วยแก่เด็กเป็นประจำและช่วยให้เด็กสนใจและมีเจตคติที่ดีต่อสุขภาพ

2.1 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ขนาดใหญ่ กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามสมมุติฐาน "ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ และประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน" และไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะศูนย์ที่มีขนาดใหญ่กว่ามีครูพี่เลี้ยงปฏิบัติหน้าที่การสอนจำนวนมาก มีงบประมาณสำหรับดำเนินการทางด้านอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) มีค่าวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็กต่อหัวมากขึ้น ซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการศูนย์ และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในศูนย์ได้อย่างทั่วถึง เด็กมีการเจริญเติบโตตามวัยเพราะมีอาหารกลางวัน และอาหารเสริม (นม) เพียงพอ ในการจัดการเรียนการสอน ครูพี่เลี้ยงมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อสำหรับจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุกกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์ได้อย่างทั่วถึง เพียงพอกับเด็ก ซึ่งส่งผลต่อสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ เช่น เกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในตัวเด็ก และเด็กความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ขนาดโรงเรียนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

ของโรงเรียน (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : บทคัดย่อ ; อารุง จันทวานิช และคนอื่น ๆ. 2527 : 16 ; เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. 2536 : 39) และผลการวิจัยที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมีความแตกต่างกันตามขนาดของศูนย์ (วีระศักดิ์ บุญประกอบ. 2541 : บทคัดย่อ)

2.2 ประสิทธิภาพของศูนย์ ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก สถานที่ตั้งของศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล เกี่ยวข้องกับความเจริญของชุมชน รายได้และภาษีของชุมชน ภาวะเศรษฐกิจของชุมชน และทรัพยากรที่จะได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศูนย์ตั้งอยู่ ซึ่งโดยปกติแล้วในแต่ละปีงบประมาณ กรมการศาสนา จัดสรรงบประมาณให้ศูนย์ ตามรายหัวของเด็ก แต่การดำเนินงานของศูนย์ในแต่ละปีงบประมาณที่ผ่านมาประสบปัญหา คือ งบประมาณได้รับการจัดสรรล่าช้าและไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน ศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล จึงได้รับโอกาสที่ดีกว่า เพราะนอกจากศูนย์จะได้รับ การจัดสรรงบประมาณจากกรมการศาสนาแล้ว ศูนย์ยังมีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาแก่นักเรียนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสนับสนุนจากชุมชนอีกทางหนึ่ง เพื่อทำให้การบริหารจัดการศูนย์ประสบผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น ดังผลงานวิจัยที่พบว่า ที่ตั้งของโรงเรียนที่อยู่ในทำเลที่มีความเจริญ มีเศรษฐกิจที่ดี จะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูง และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : บทคัดย่อ ; อารุง จันทวานิช และคนอื่น ๆ. 2527 : 16 ; เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. 2536 : 39)

2.3 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

แสดงว่าครูพี่เลี้ยงที่มีวุฒิต่างกันอาจจัดประสบการณ์และกิจกรรมการสอนได้ประสบผลสำเร็จ และครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ตั้งอยู่ ซึ่งผู้บริหารศูนย์จะคัดเลือกครูพี่เลี้ยงตามระเบียบของกรมการศาสนาจากคนในชุมชนนั้น เพราะรู้ว่าใครมีความรับผิดชอบมากน้อยเพียงใด และที่สำคัญผู้บริหารศูนย์มีความคิดเห็นว่า คนในชุมชนที่มา

รับหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยงจะมีความรักความผูกพันกับชุมชน และต้องการพัฒนาชุมชนของตนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น (ยงยุทธ คงแสนคำ, สัมภาษณ์, 2541 ; อ้างอิงจาก ปาริชาติ ไชยสถิตย์, 2541 : 106)

นอกจากนั้น อาจเนื่องมาจาก ครูพี่เลี้ยงปฏิบัติงานด้วยความผูกพัน และปฏิบัติงานด้วยความรู้สึกที่เป็นเจ้าของเช่นเดียวกัน ซึ่งการที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาชุมชนของตน จะช่วยให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกผูกพัน และยอมรับว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของตนในอันที่จะร่วมมือกันพัฒนา และการพัฒนาที่มาจากสำนัก และความรู้สึกเป็นเจ้าของซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอย่างต่อเนื่อง (ทศนา เขมมณี และคณะ, 2535 : 153)

2.4 ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครูพี่เลี้ยง พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำที่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานมากมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์มีมากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย

ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากครูพี่เลี้ยงที่มี ประสบการณ์การทำงานในการปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ยาวนานกว่า ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่การสอนเด็กก่อนวัยเรียน และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ในศูนย์ได้มากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในศูนย์ที่น้อยกว่า ได้ประสบการณ์ทั้งผลดีที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และพบปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงานในศูนย์ และได้เรียนรู้วิธีการแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงานในศูนย์ได้มากกว่า ส่งผลให้ครูพี่เลี้ยงมีความสามารถในการปฏิบัติงานการสอนและงานด้านอื่น ๆ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ ได้มากกว่าครูพี่เลี้ยงที่มีระยะเวลาการทำงานเป็นครูพี่เลี้ยงที่น้อยกว่าหรือมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า ดังผลงานวิจัยที่พบว่าสมรรถภาพการสอนของครูระดับก่อนประถมศึกษา แตกต่างกันตามประสบการณ์การสอน ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของโรงเรียน (ยุทธนา ปทุมชาติ, 2540 : 157 – 159 ; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536 : 37 ; อ้างอิงจาก Reid and others, 1988)

3. ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูพี่เลี้ยงมีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์มีมากกว่าผู้ปกครอง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน "ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครอง แตกต่างกัน"

เมื่อพิจารณาผลการศึกษาพบว่า ทั้งครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับมาก เพียงแต่ค่าเฉลี่ยต่างกันเท่านั้น แสดงว่าครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัย และมีความใกล้ชิดกับเด็กทราบถึงพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก และความพร้อมของเด็กที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษาได้ดีกว่าผู้ปกครองซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ไปประกอบอาชีพและหารายได้ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้า พบว่าครูพี่เลี้ยงสามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ผู้ปกครองเด็กมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน อาจไม่ได้มีความสันทัดและไม่ได้สังเกตเรื่องที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับครูพี่เลี้ยง

จากผลการศึกษา มีข้อสังเกตว่าครูพี่เลี้ยงและผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่แตกต่างในเรื่อง "เด็กรู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือสิ่งของส่วนรวม" กล่าวคือ ผู้ปกครองมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลางในขณะที่ครูพี่เลี้ยงมีความเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ครูพี่เลี้ยงจึงควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาจริยธรรมนำไปสู่การปฏิบัติให้มากขึ้น

4.1 ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามขนาดของศูนย์ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่า ผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดเล็ก อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ปกครองจากศูนย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีความคิดเห็นว่ ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน "ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ แตกต่างกัน"

ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามสมมุติฐาน "ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ วุฒิการศึกษา และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แตกต่างกัน" และไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์

ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะศูนย์ขนาดใหญ่ มีความพร้อมในด้านงบประมาณ บุคลากร ของศูนย์ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่า ทำให้ศูนย์สามารถจ้างครูพี่เลี้ยง จัดทำอาหารกลางวัน ให้อาหารเสริม (นม) มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็กใช้ทำกิจกรรม มากกว่าศูนย์ขนาดเล็ก ซึ่งจะทำให้บุตรหลานของผู้ปกครองได้รับอาหารกลางวัน มีอาหารเสริม (นม) อย่างเพียงพอ และมีวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนพร้อมเพียงให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์มากกว่าศูนย์ขนาดเล็ก ในทำนองเดียวกันศูนย์ขนาดกลาง ก็ควรจะมีประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ มากกว่าศูนย์ขนาดเล็กเช่นเดียวกัน ดังผลงานวิจัยที่พบว่า ขนาดขององค์กรที่เพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้นขององค์กร และขนาดของโรงเรียนเป็นลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อผลของการเรียนรู้ และประสิทธิผลของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Steer, 1977 : 67 ; Reid and others, 1988 : 29 ; บุญเรือง ศรีเหรียญ, 2542 : 74 ; อ้างอิงจาก Glass, 1995)

ในส่วนของประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ขนาดใหญ่ และขนาดกลางไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ของศูนย์ขนาดกลาง มีมากกว่าศูนย์ขนาดใหญ่เพียงเล็กน้อย ซึ่งไม่แตกต่างกันหรืออยู่ในระดับใกล้เคียงกัน อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองเห็นว่า ศูนย์ขนาดใหญ่ และศูนย์ขนาดกลาง มีการจัดการประสบการณ์และกิจกรรม สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนการสอน มีการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ได้ดีเช่นเดียวกัน

4.2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ศูนย์ที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีประสิทธิภาพ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งพิจารณาได้จากค่าเฉลี่ยประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล มีค่าใกล้เคียงกัน และอาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกันว่า การดำเนินงานของศูนย์ ที่ตั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลมีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ ศูนย์ที่ตั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลมีหน้าที่ให้การศึกษอบรมเด็กโดยไม่เก็บค่าธรรมเนียม ให้การส่งเสริมสุขภาพพลานามัย ด้วยการให้อาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) และตรวจสุขภาพเด็กทางด้านร่างกาย สุขภาพฟันตามกำหนดเวลา สามารถแบ่งเบาภาระผู้ปกครองช่วยให้ผู้ปกครองไปทำงานหารายได้ และสภาพแวดล้อมภายในศูนย์ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ช่วยในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กได้ในระดับใกล้เคียงกัน ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของผู้ปกครองทั้งในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ที่มีต่อประสิทธิภาพของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

4.3 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

ผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความเข้าใจว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงย่อมมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และมีความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษาได้ดีกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ดังผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถภาพการสอนได้ระดับก่อนประถมศึกษา แตกต่างกันตาม ระดับการศึกษาของครูผู้สอน และ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ สัดส่วนของครูที่มีวุฒิต่ำ กล่าวคือ โรงเรียนที่ครูมีวุฒิ ปกศ. สูง หรือสูงกว่าจำนวนมาก นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนนักเรียนในโรงเรียนที่ครูมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ปกศ. สูง จะมีผลในทางตรงกันข้าม (ยุทธนา ปทุมชาติ. 2540 : 157 – 159 ; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. 2536 : 42 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 213)

4.4 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ จำแนกตามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับมากมีความเห็นว่าประสิทธิผลของศูนย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีมากกว่าผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมระดับน้อย ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามขนาดของศูนย์ สถานที่ตั้งศูนย์ ภูมิการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน "ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แตกต่างกัน"

การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับมาก เป็นการทำให้ศูนย์ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองในด้าน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่บ้าน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางศูนย์ และให้การสนับสนุนทางศูนย์ในด้านวัสดุสิ่งของ แรงงาน ทรัพย์ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็ก (อรุณี หรดาล. 2536 : 9-12) เมื่อเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ศูนย์ มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องเล่น สนามสำหรับใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรม มีผู้ปกครองที่มีความรู้ความสนใจร่วมกับทางศูนย์ ช่วยกันจัดกิจกรรมให้แก่เด็ก และได้รับการช่วยเหลือแรงงานในการทำอาหาร ดูแลเด็กในระหว่างทำกิจกรรมในศูนย์ จึงทำให้ศูนย์มีประสิทธิภาพ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มากกว่า ศูนย์ที่ได้รับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในศูนย์เด็กเล็กประสบความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานกับศูนย์เด็กเล็ก การช่วยเหลือแรงงานทำอาหารเลี้ยงเด็ก และช่วยซ่อมแซมอาคารเรียน (สุภาวดี ชูติชูเดช. 2524 :103 ; วัฒนา ชันทะชา. 2543 : 40 ; อ้างอิงจาก สำนักสถิติการสังคม กรุงเทพมหานคร. 2535 ; กมล รอดคล้าย และคณะ. 2539 : 87 - 92)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 การจัดให้ครูพี่เลี้ยงเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษา ดูงาน อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ครูพี่เลี้ยงควรได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา ศึกษา ดูงาน มากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่การสอนและการทำงานด้านอื่น ๆ ในศูนย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 การจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตู้เอกสาร โต๊ะทำงาน อย่างเพียงพอ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จากองค์กรภาคเอกชนและชุมชน เพื่อจัดหาอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงานในศูนย์ หรือประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างศูนย์กับสถานศึกษาใกล้เคียง

1.3 ครูพี่เลี้ยงได้รับสวัสดิการ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจทำให้ครูพี่เลี้ยงหมดกำลังใจในการทำงาน ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน และการทำงานด้านอื่น ๆ ในศูนย์ของครูพี่เลี้ยง จึงควรมีการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การทอรองจ่ายค่าตอบแทนในบางเดือนที่ค่าตอบแทนจ่ายล่าช้า เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายชื่อ มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 ศูนย์ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ศูนย์จึงควรประสานงานกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากขึ้น

2.2 เด็กไม่มีการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์จึงควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลที่ศูนย์ตั้งอยู่ ได้ตรวจสอบสุขภาพอนามัยเด็กในศูนย์เป็นประจำ ตรวจสอบสภาพพื้นและให้ภูมิคุ้มกันตามกำหนดเวลา

2.3 เด็กรู้จักรักษาสาธารณสมบัติหรือสิ่งของส่วนรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์จึงควรให้พระสงฆ์ที่ได้มอบหมายจากท่านประธานศูนย์ ทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กในศูนย์ ให้มากขึ้น และครูพี่เลี้ยงจัดประสบการณ์และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางด้านสังคมและจิตใจให้มากขึ้น

3. จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ในรายชื่อ ทำให้ได้สารสนเทศที่สามารถจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านบุคลากรของศูนย์ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านกิจการของศูนย์ เพื่อช่วยให้ศึกษาธิการอำเภอ และคณะกรรมการบริหารศูนย์ ให้การแนะนำ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในศูนย์ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรภายในศูนย์ ด้วยการฝึกอบรมทางด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อช่วยให้การบริหารจัดการศูนย์มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.2 ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านกิจการของศูนย์ เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนผ่านกรรมการบริหารศูนย์ เพื่อสร้างความร่วมมือ และการสนับสนุนจากชุมชนได้แก่ การจัดทำกิจกรรมกับทางศูนย์ การช่วยเหลือแรงงาน และการสนับสนุนทรัพยากร ช่วยในการดำเนินงานของศูนย์เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดเดียว คือ แบบสอบถาม ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์หลาย ๆ ทาง
2. ควรมีการขยายขอบเขตในการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งด้านพื้นที่ จำนวนประชากรที่ศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูล และความรู้ในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เช่น ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง ความเชื่อในความสำคัญของการพัฒนาทางวิชาชีพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมล รอดคล้าย. (2537). คู่มือการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กมล รอดคล้าย และคณะ. (2539). รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียน

การสอนศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของ

โรงเรียนเอกชน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กรมการศาสนา. (2535). แนวทางการดำเนินงานด้านศาสนาในส่วนภูมิภาค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา.

_____. (2537). ระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2537.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2542ก). ระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2542ข). แนวทางการดำเนินงาน ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2542ค). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วย พระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ และคำสั่งของคณะ สงฆ์.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2542ง). คู่มือการ การบริหารงาน โครงการอุดหนุนเป็นค่านมสำหรับเด็กก่อนเกณฑ์.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมวิชาการ. (2540). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐาตลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

องค์การคำคุณฐาตลาดพร้าว.

_____. (2541). แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544)

ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐาตลาดพร้าว.

กลุ่มส่งเสริมการศึกษา และวัฒนธรรม. (2543). สรุปผลการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

ประจำปีงบประมาณ 2542. บุรีรัมย์ : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์.

_____. (2545). เอกสารการจัดสรรเงินศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี

งบประมาณ 2545. บุรีรัมย์ : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544, ตุลาคม). “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน,” วารสารการศึกษา

ปฐมวัย. 5(4) : 30 – 36.

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2533). คุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรณารักษ์ของโรงเรียนและ
ความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินิพนธ์
กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- จำรัส นองมาก. (2536). การบริหารงานธุรการและการเงินในสถานศึกษาปฐมวัย, ใน ประมวล
สารชุดวิชา การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย. หน่วยที่ 10. หน้า 73 - 132. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2530, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). “บทสังเคราะห์องค์กำหนดประสิทธิผลของ
โรงเรียน,” ข่าววิจัยการศึกษา. 10(3) : 30 - 36.
- จำลอง วุฒิจันทร์. (2525). การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการพระศาสนาเพื่อความมั่นคงของชาติ.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เชิดศักดิ์ โฉวาสันธุ์. (2541). ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูของ
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ สังกัดกรมการศาสนา. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.
- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนคติของผู้เฒ่าของเด็ก
ปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลาไคลตัวเองเป็นศูนย์กลาง.
ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศดาว ลอโรจน์วงศ์. (2532). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.
- ทศนา เขมมณี และคณะ. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีราพร กุลนันทน์. (2541). บุคลิกภาพครูปฐมวัย. นครสวรรค์ : คอมพิวเตอร์แอนดกราฟฟิค.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2542). การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อ
การเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียนใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดคล้องตรงกัน.
ปรินิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเรือน หมั่นทรัพย์. (2538). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประสิทธิ์ สารสันต์. (2542). พฤติกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการบริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ค. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปาริชาติ ไชยสถิตย์. (2541). ความรู้และการปฏิบัติงานในการดูแลเด็กของครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็ก

ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษา

ต่อเนื่อง). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

เปรมสุริย์ เชื้อมทอง. (2536). จิตลักษณะของผู้บริหารและสภาวะการณ์ของกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ

ประสิทธิผลของโรงเรียน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ค. (พัฒนศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ :

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรรณนิภา สันติพงษ์. (2526). การสร้างชุดการสอนเพื่อช่วยผู้ปกครองเตรียมความพร้อมทางการอ่าน

แก่เด็กก่อนวัยเรียนที่ยังไม่พร้อมทางการอ่าน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการ

สอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ถ่ายเอกสาร.

พระครูธรรมประเวที เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, โสธร บุญเลิศ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดทุ่งโพธิ์ (ธรรมยุติ)

เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2543.

พระครูอมรธรรมนิเทศก์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, โสธร บุญเลิศ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดท่าสว่าง (มหานิกาย)

เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2543.

พระเทพปริยัติสุธี. (2540). “หน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาส,” ใน คู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยเรื่องการ

คณะสงฆ์และการพระศาสนา. หน่วยที่ 6. หน้า 75 – 85. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

พระมหาสมชาย เจริญกิจ. (2540). วัดในพุทธศาสนาที่พึงประสงค์ : ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะและ

กิจกรรมของวัดในพุทธศาสนาที่พึงประสงค์กับสภาพความเป็นจริงของวัดในสังคมไทยใน

ปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ศาสนาเปรียบเทียบ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

พระมหาเสริมชัย ชยมงฺกโล. (2539). การบริหารวัด. กรุงเทพฯ : เอส ที พี เพรส.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2536). วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : ฟิงเกอร์ปรีน

แอนด์ มีเดีย จำกัด.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531, กุมภาพันธ์). “การมีส่วนร่วมของประชาชน,” วารสารพัฒนาชุมชน.

27(2) : 24 – 30.

- ภรณ์ กิริติบุตร. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2526). *พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู*. หน่วยที่ 1 – 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- บุษนา ปฐมชาติ. (2540). *สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ยุวดี กาญจนัญญิตติ. (2528). “โภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย,” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัด ศูนย์และโรงเรียนปฐมวัยศึกษา*. หน่วยที่ 11. หน้า 597 – 656. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รัฐดาว พิศาลพงศ์. (2534). *การศึกษาคำนิพนธ์ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ภาค ตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- รัศมี ดันเจริญ. (2542). *การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบัน ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- รุ่ง แก้วแดง และชัยณรงค์ สุวรรณสาร. (2536). “แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ขององค์การ,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. หน่วยที่ 9 - 10. หน้า 163 – 216. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2537). “การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การบริหาร สถานศึกษาปฐมวัย*. หน่วยที่ 14. หน้า 168 - 215. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วัฒนา ชันทะชา. (2543). *การศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนในศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ พช.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2532). “ปรัชญาและพัฒนาการการบริหาร,” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและระบบบริหารการศึกษา*. หน่วยที่ 1 - 5. หน้า 26 - 51. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิชัย ดันศิริ. (2542). *คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). “คำเฉลี่ยกับการแปลความหมาย เรื่องง่ายที่บางครั้ง ก็พลาดได้,” *ข่าวสารวิจัย*. 18(3) : 8 - 11.

- วิสุทธิ รัตติ. (2532). ปัจจัยด้านผู้บริหารที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระศักดิ์ บุญประกอบ. (2541). การศึกษากระบวนการบริหารกับผลสัมฤทธิ์ของการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการพัฒนา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สมร ทองดี และสุกัญญา กาญจนกิจ. (2537). “วิวัฒนาการทางการปฐมวัย,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. หน่วยที่ 1. หน้า 1 – 81. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2539). *คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐาตลาดพร้าว.
- _____. (2541). *คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็ก*. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐาตลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2532). *รายงานการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพฯ : ฟันนี่พับบลิชชิง.
- _____. (2533). *รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2535). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535*. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2537). *รายงานการติดตามประเมินผล โครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดกรมการศาสนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). *แนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ฯ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2535). *คู่มือปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ*. กรุงเทพฯ : ศรีอนันต์.
- สุดาพร สอนจิตต์. (2542). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของโรงเรียนคาทอลิกในสังคมมทลราชบุรีตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุพรรณิกา พึ่งทอง. (2541). การศึกษาความต้องการความรู้เพื่อเพิ่มพูนความสามารถ ในการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด เขตการศึกษา 12. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวดี ชูติชูเดช. (2524). การศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชนะเลิศ การประกวดและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้ส่งเข้าประกวด ของกรมพัฒนาชุมชน. วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2536). “การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัย บริหารการศึกษา*. หน่วยที่ 8 – 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรชัย ตันติเมธ. (2536). “แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย,” ใน *ประมวลสาระ ชุดวิชา การบริหารสถานศึกษาปฐมวัย*. หน่วยที่ 1. หน้า 1 - 72. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณี หรดาล. (2536). “ผู้ปกครองกับการจัดการปฐมวัยศึกษา,” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา*. หน่วยที่ 13. หน้า 1 – 80. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- อารมณ สุวรรณपाल. (2536). “การบริหารกิจการนักเรียนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย,” ใน *ประมวล สาระชุดวิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย*. หน่วยที่ 13. หน้า 84 - 158. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อำรุง จันทวานิช และคนอื่น ๆ. (2527). รายงานการวิจัยและประเมินประสิทธิภาพการประถมศึกษา องค์กำหนดประสิทธิภาพการศึกษาของการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐา ลาดพร้าว.
- Albury, Ronald Graham. (1977, January). “The Development of Guiding for the Establishment and Organization of a Parish Day Nursery School,” *Dissertation Abstracts International*. 37(12) : 5687 – A.
- Buford, Juanita Faye. (1977, January). “Parent’s Perceptions of Early Childhood Education,” *Dissertation Abstracts International*. 37(12) : 5688 – A.
- Figueroa, Joaquin and other. (1985, March). “The Role of Evaluation of Pre-school Children in Education Practice,” *Mexico City*. 8(1) : 74 – 77.
- Hoy, Warm K. and Miskel, Cerill G. (1991). *Educational Administration : Theory Research and Practice*. 4th ed. New York : McGraw – Hill, Inc.

- Jadue, Jadue and Jasne, Gladys. (1989). "Effectiveness of Preschool Education in Children of Low-Income Status in Chile," *Dissertation Abstracts International-A*. (Online). 50 (11).
Available : <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970, June). "Determining Sample Size for Research Activities," *Education and Psychological Measurement*. 30(3) : 607 - 610.
- Larkin, Elizabeth. (1992, August). "The Preschool Administrator," *Dissertation Abstracts International*. 53(2) : 397 – A.
- Steer, R.M. (1977). *Organizational Effectiveness : A Behavioral View*. Santa Monica, California : Goodyear Publishing Company, Inc.
- Wongcharoen, Udomluck. (1984). "Preschool Parent Attitudes Toward Quality Child Care Programs in Thailand," *Dissertation Abstracts International-A*. (Online). 45(5). Available : <http://thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

หนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ชำรง อุดมไพจิตรกุล อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ สุพิพรรณ พัฒนพานิชย์ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ บุญรอด ไก่แก้ว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอัสสัมชัญ โรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์
5. นายลวด แก้วไรสง ศึกษาธิการอำเภอกะสัง สำนักงานศึกษาธิการอำเภอกะสัง
อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ที่ ทบ 1012/ ๑๔๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้จัดการโรงเรียนอัสสัมชัญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบทดสอบ และแผนการสอน

เนื่องด้วย นายโสธร บุญเลิศ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วระ สุภากิจ และ รองศาสตราจารย์วัชรวรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์บุญรอด ไก่แก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายโสธร บุญเลิศ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 1045

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

31 มกราคม 2546

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เพื่อการวิจัย

เรียน ศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายโสธร บุญเลิศ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วระ สุภากิจ และ รองศาสตราจารย์วิรัช วรรณรัตน์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูพี่เลี้ยง และผู้ปกครองเด็ก ในศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ตอบแบบสอบถามการศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตเผยแพร่ ได้โปรดพิจารณาให้ นายโสธร บุญเลิศ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

หมายเหตุ : หากต้องการสอบถามเอกสาร กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ มือถือ 09-8478439

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

(ฉบับครูพี่เลี้ยง)
เครื่องมือสำหรับการวิจัย
เรื่อง

การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. เครื่องมือสำหรับการวิจัย มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำแนกเป็น 2 ตอน คือ การ
บริหารจัดการศูนย์ มีข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีข้อคำถาม จำนวน
18 ข้อ

2. ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ตอบแบบสอบถามชุดนี้

3. โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเห็นของท่าน คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อการ
ปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยและการบริหารจัดการศูนย์อ
บรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด และผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ขนาดของศูนย์ของท่าน

☐ ขนาดใหญ่ จำนวนเด็กตั้งแต่ 81 คนขึ้นไป

☐ ขนาดกลาง จำนวนเด็ก 61 – 80 คน

☐ ขนาดเล็ก จำนวนเด็ก 1 – 60 คน

2. สถานที่ตั้งศูนย์ของท่าน

☐ ในเขตเทศบาล

☐ นอกเขตเทศบาล

3. วุฒิกการศึกษาของท่าน

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

☐ สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3

4. ท่านทำงานเป็นครูพี่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี.....เดือน

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง แบบสอบถาม ตอนที่ 2 จำแนกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 2.1 การบริหารจัดการศูนย์ และ

ตอนที่ 2.2 ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ในแต่ละตอนให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่านโดยมีเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ หรือความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามการบริหารจัดการศูนย์

ข้อ	การบริหารจัดการศูนย์	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ท่านคิดว่าศูนย์ มีการดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด					
1	การส่งเสริม สนับสนุน และดูแลการดำเนินงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์					
2	การสำรวจเด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3 – 5 ปี ในพื้นที่บริการ.....					
3	การรับเด็กได้ตามกำหนดเวลาของกรมการศาสนา.....					
4	การจัดทำบัญชีรายชื่อและทะเบียนเด็กเป็นปัจจุบัน.....					
5	การจัดอาหารกลางวันให้เด็ก.....					
6	การจัดอาหารเสริม (นม) ให้เด็ก.....					
7	การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงของเด็กตามกำหนดเวลา.....					
8	การจัดให้เด็กรับวัคซีนสร้างภูมิคุ้มกัน โรคตามกำหนดเวลา.....					
9	การดูแลเด็กหลังเลิกเรียนจนกระทั่งผู้ปกครองมารับ.....					
10	การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของเด็ก.....					
11	การได้รับทรัพยากรสนับสนุนจากชุมชนเพื่อการดำเนินงานศูนย์...					
12	การจัดทำบัญชีรับ จ่ายเงินของศูนย์ เป็นปัจจุบัน.....					
13	การจัดทำทะเบียนคุมการใช้เงินของศูนย์ เป็นปัจจุบัน.....					
14	การจัดทำหลักฐานการจัดซื้ออาหารเสริม (นม) เป็นปัจจุบัน.....					
15	การจัดให้ครูพี่เลี้ยงเข้ารับการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา ศึกษา ดูงาน.					
16	การจัดสวัสดิการให้ครูพี่เลี้ยง.....					
17	การจัดพื้นที่ใช้สอยในห้องเรียนเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม.....					
18	การจัดให้มีสื่อการเรียนการสอน เช่น เครื่องนอน สี ดินน้ำมัน กระดาษ เพียงพอ.....					
19	การจัดเครื่องเล่นกลางแจ้งหลายชนิดสำหรับเด็กได้เล่น.....					
20	การจัดให้มีอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติงาน เช่น เครื่องชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ตู้เอกสาร โต๊ะทำงาน เพียงพอ.....					
21	การจัดกิจกรรมตามตารางจัดกิจกรรมประจำวัน.....					
22	การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก.....					
23	การจัดกิจกรรมตามแนวทางการจัดของกรมการศาสนา.....					
24	การทำการประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ.....					
25	การทำรายงานผลพัฒนาการของเด็กแก่ผู้ปกครอง.....					

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
	ท่านคิดว่าศูนย์ ดำเนินงานในเรื่องใดต่อไปนี้สำเร็จมากน้อยเพียงใด					
1	เด็กมีความใกล้ชิดวัดและพระพุทธศาสนา.....					
2	เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยจากพระสงฆ์.....					
3	เด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา.....					
4	เด็กไม่มีการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด.....					
5	เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย.....					
6	เด็กมีความร่าเริง แจ่มใส.....					
7	เด็กมีการออกกำลังกายตามตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์					
8	เด็กเล่าเรื่องตามความคิดของตนเองได้.....					
9	เด็กช่วยเหลือตัวเอง เช่น การล้างมือ การแต่งกาย ได้.....					
10	เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ					
11	เด็กรู้จักรักษา เก็บของเข้าที่ ของเล่น ของใช้.....					
12	เด็กรู้จักรักษาสสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งเศษกระดาษในถังขยะ.....					
13	เด็กปฏิบัติตามกติกาของกลุ่มเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้.....					
14	เด็กช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูพี่เลี้ยงกับครอบครัวเด็กและชุมชน.....					
15	เด็กรู้จักรักษาสารณสมบัติ หรือสิ่งของส่วนรวม.....					
16	เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา.....					
17	เด็กช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ.....					
18	เด็กเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่อยู่.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของการดำเนินงานของศูนย์ในเรื่องใดก็ได้ในที่ว่างข้างล่างนี้
ถ้าที่ไม่พอโปรดเขียนต่อหน้าหลัง

.....

.....

.....

.....

😊ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม😊

(ฉบับผู้ปกครองเด็ก)
เครื่องมือสำหรับการวิจัย
เรื่อง

การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. เครื่องมือสำหรับการวิจัย มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ในด้านผล

สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ มีข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ

2. ให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถามชุดนี้

3. โปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาอบรมของบุตรหลานของท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย และการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. วุฒิกการศึกษาของท่าน

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือต่ำกว่า

☐ สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ศูนย์ ที่บุตรหลานท่านไปเรียนมีจำนวนเด็ก

☐ ขนาดใหญ่ จำนวนเด็กตั้งแต่ 81 คนขึ้นไป

☐ ขนาดกลาง จำนวนเด็ก 61 – 80 คน

☐ ขนาดเล็ก จำนวนเด็ก 1 - 60 คน

3. ศูนย์ ที่บุตรหลานของท่านไปเรียนตั้งอยู่

☐ ในเขตเทศบาล

☐ นอกเขตเทศบาล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ท่านส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่ครูพี่เลี้ยงจัด.....					
2	ท่านพาเด็กไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ช่วยให้เด็กมีความรู้รอบตัว..					
3	ท่านเล่านิทานหรืออ่านหนังสือให้เด็กฟังที่บ้าน.....					
4	ท่านจัดหาของเล่นให้เด็กได้เล่นที่บ้าน.....					
5	ท่านเคยช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียนให้เด็กไปใช้ที่ศูนย์.....					
6	ท่านเคยพูดคุยกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับพัฒนาการ ความประพฤติ และสุขภาพของเด็ก.....					
7	ท่านสละเวลา หรือแรงงานช่วยศูนย์ เช่น ช่วยทำอาหาร ช่วยเล่านิทาน ช่วยดูแลเด็ก.....					
8	ท่านเคยบริจาคทรัพย์สินและสิ่งของให้ศูนย์.....					
9	ท่านพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์จัดในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันพ่อ วันแม่					
10	ท่านส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตัวเอง เช่น การแต่งกาย.....					

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความสำเร็จ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
	ท่านคิดว่าศูนย์ ดำเนินงานในเรื่องใดต่อไปนี้สำเร็จมากน้อยเพียงใด					
1	เด็กมีความใกล้ชิดวัดและพระพุทธศาสนา.....					
2	เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ประเพณีและวัฒนธรรม ไทยจากพระสงฆ์.....					
3	เด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา.....					
4	เด็กไม่มีการเจ็บป่วยเป็นโรค เช่น ตาแดง ไข้หวัด.....					
5	เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย.....					
6	เด็กมีความร่าเริง แจ่มใส.....					
7	เด็กมีการออกกำลังกายตามตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์.....					
8	เด็กเล่าเรื่องตามความคิดของตนเองได้.....					
9	เด็กช่วยเหลือตัวเอง เช่น การล้างมือ การแต่งกาย ได้.....					
10	เด็กได้ทำกิจกรรมตามมุมประสบการณ์ต่าง ๆ					
11	เด็กรู้จักรักษา เก็บของเข้าที่ ของเล่น ของใช้.....					
12	เด็กรู้จักรักษาสสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งเศษกระดาษในถังขยะ.....					
13	เด็กปฏิบัติตามกติกาของกลุ่มเพื่อน เข้ากับเพื่อนได้.....					
14	เด็กช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูที่เลี้ยงกับครอบครัวเด็กและ ชุมชน.....					
15	เด็กรู้จักรักษาสาธารณสมบัติ หรือสิ่งของส่วนรวม.....					
16	เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนต่อในระดับประถมศึกษา.....					
17	เด็กช่วยแบ่งเบาภาระผู้ปกครองให้มีเวลาไปประกอบอาชีพ.....					
18	เด็กเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่อยู่.....					

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลของการดำเนินงานของศูนย์ในเรื่องใดก็ได้ในที่ว่างข้างล่างนี้
ถ้าที่ไม่พอโปรดเขียนต่อหน้าหลัง

.....

.....

.....

.....

.....

😊ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านสละเวลาให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม😊

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายโสธร บุญเลิศ
วันเดือนปีที่เกิด	27 ธันวาคม 2500
สถานที่เกิด	ตำบลตลาดกระทุ่มแบน อำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74 ม.3 ถนนภักดีดำรง ตำบลประโคนชัย อำเภوبرะโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140
ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน	ศึกษาธิการอำเภอลับพลาย
สถานที่ทำงาน	สำนักงานศึกษาธิการอำเภอลับพลาย อำเภอลับพลาย จังหวัดบุรีรัมย์ 31250
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดหนองแขม
พ.ศ. 2524	ศษ.บ. (คณิตศาสตร์ – ฟิสิกส์) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ